

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

Bakalářská diplomová práce

**Osvojování japonštiny technologiemi podporovaným
autonomním učením**

The acquisition of Japanese by technology enhanced self-directed learning

OLOMOUC 2014

Vedoucí práce:

Ivana Černá

Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.

Kopie zadání diplomové práce

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2012/2013

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Anglická filologie - Japonská filologie (AF-JA)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. ČERNÁ Ivana	Jana Nerudy 415, Kynšperk nad Ohří	F110355

TÉMA ČESKY:

Strategie osvojování japonštiny technologiemi podporovaným samostudiem

NÁZEV ANGLICKY:

Language Acquisition Strategies in Technology Enhanced Self-study of Japanese

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Ivona Barešová, Ph.D. - ASJ

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Práce si klade za cíl popsat strategie vhodné pro osvojování druhého či třetího jazyka se zaměřením na specifika japonštiny. Především bude zmíněna role motivace, schopnost udržení si znalostí, křivka zapomínání, SRS (Spaced repetition system), vztahy mezi jazykovými vstupy a výstupy a integrace technologií jak do samostudia, tak do procesu klasického vzdělávání ve školách. Práce bude doplněna o internetové zdroje usnadňující studentům osvojování japonštiny.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

INOZU, Julide. The nature of language learning experiences beyond the classroom and its learning outcomes.
KRASHEN Stephen D. Second Language Acquisition and Second Language Learning.
MATSUMOTO, Masanori. Persistence in Japanese Language Study and Learner's Cultural/Linguistic Backgrounds.
O'MALLEY, J. Michael. Learning strategies in second language acquisition.
ROZGIENE, I., MEDVEDEVA, O., STRAKOVÁ, Z. Integrating ICT into Language Learning and Teaching.

Podpis studenta:

Datum: 23.5.2013

Podpis vedoucího práce:

Datum: 23.5.2013

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis:

Anotace

Jméno a příjmení autora: Ivana Černá

Název práce: Osvojování japonštiny technologiemi podporovaným autonomním učením

Fakulta a katedra: Filozofická fakulta, Katedra asijských studií

Vedoucí práce: Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.

Počet stran: 68

Počet znaků s mezerami: 93 211

Počet použité literatury: 60

Počet internetových zdrojů: 310

Tato práce si v první části klade za cíl seznámit čtenáře se základními metodami cizojazyčné výuky a s významem stylů a strategií učení ve výuce jednotlivce. Zvýšená pozornost je věnována strategiím lexikálním, neboť osvojení si rozsáhlé slovní zásoby hraje zásadní roli v nabytí komunikační způsobilosti. Následně je zdůrazňována nutnost podpory autonomie a motivace studenta, které vedou díky samostatnému výběru učebních materiálů k efektivnějšímu osvojování jazyka. Z těchto poznatků následně vychází část druhá, která přibližuje studentovi japonštiny učení pomocí moderních technologií a poskytuje stručný popis internetových stránek a aplikací, jež zpřístupňují množství autentických materiálů a pomáhají tak studentovi zábavným a motivujícím způsobem rozvíjet všechny řečové dovednosti.

Klíčová slova: TELL, autonomní učení, japonština, motivace, strategie učení,
styly učení

Poděkování

Předně bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce Mgr. Ivoně Barešové, Ph.D. za podporu a cenné připomínky. Dále děkuji rodině a přátelům, kteří mi byli oporou a pomáhali při korektuře práce.

Ediční poznámka

Pro přepis japonských termínů a jmen byla použita česká transkripce, s výjimkou citovaných anglických zdrojů, názvů internetových stránek a názvů japonských seriálů, v nichž byla zachována transkripce původní. Důvodem pro toto zpracování je usnadnění případného vyhledávání webových stránek na internetu. Japonská vlastní jména jsou uvedena v evropském pořadí – nejdříve jméno, poté příjmení. Ženská příjmení jsou uvedena v přechýleném tvaru. Terminologické pojmy spjaté s tématem práce a výrazy z japonštiny jsou uváděny kurzívou. Odkazy na popisované internetové stránky a aplikace jsou, taktéž z důvodu snadnějšího vyhledávání, uvedeny mimo hlavní seznam citací v samostatném seznamu na konci práce.

Obsah

Úvod	9
1. Současné metody cizojazyčné výuky	11
1. 1 Metoda gramaticko-překladová	11
1. 2 Audiolingvální metoda	11
1. 3 Komunikativní přístup	11
1. 4 Metoda celkové fyzické odezvy	11
1. 5 Sugestopedie	12
1. 6 Přirozený přístup	12
1. 7 Lexikální přístup	12
1. 8 Shrnutí	12
2. Styly učení	13
2. 1 Charakteristika stylů učení	13
2. 2 Klasifikace stylů učení	13
2. 2. 1 Smyslová preference	14
2. 2. 2 Impulzivnost a reflexivita, extroverze a introverze	14
2. 2. 3 Dominance mozkových hemisfér	15
3. Strategie učení	16
3. 1 Rozdíly mezi styly a strategiemi učení	16
3. 2 Charakteristika strategií učení	16
3. 3 Klasifikace strategií učení	17
3. 3. 1 Strategie přímé	17
3. 3. 2 Strategie nepřímé	19
4. Lexikální strategie	21
4. 1 Extenzivní čtení	22
4. 2 Mnemotechnické pomůcky	24
4. 2. 1 Metoda klíčového slova	24
4. 2. 2 Další mnemotechnické pomůcky	24
4. 3 Klasifikace lexikálních strategií	25
4. 3. 1 Strategie sémantizační	25
4. 3. 2 Strategie vztahující se k rozšiřování slovní zásoby	26
4. 3. 3 Strategie vztahující se k učení slovní zásobě	26
4. 3. 4 Strategie k odhadování významu slova v kontextu	27
5. Autonomní učení	28

6. Motivace	30
6. 1 Motivační strategie.....	30
6. 1. 1 <i>Vyvolání počáteční motivace</i>	31
6. 1. 2 <i>Udržování motivace</i>	31
6. 1. 3 <i>Podpora pozitivního sebehodnocení</i>	32
6. 2 Sebemotivační strategie.....	33
7. Výuka cizích jazyků pomocí technologií	35
7. 1 Vymezení pojmů.....	35
7. 2 Osvojování japonštiny v kontextu TELL.....	36
7. 3. Internetové stránky a aplikace.....	38
7. 3. 1 <i>Užitečné nástroje</i>	39
7. 3. 2 <i>Začátečníci</i>	40
7. 3. 3 <i>Znaky</i>	41
7. 3. 4 <i>Slovníky</i>	42
7. 3. 5 <i>Slovní zásoba</i>	44
7. 3. 6 <i>Poslech</i>	45
7. 3. 7 <i>Čtení</i>	47
7. 3. 8 <i>Gramatika</i>	48
7. 3. 9 <i>Video</i>	48
7. 3. 10 <i>Sociální média</i>	48
7. 3. 11 <i>Stránky s různorodým obsahem</i>	50
7. 3. 12 <i>Úzce zaměřené stránky</i>	50
7. 3. 13 <i>Kultura a společnost</i>	52
7. 3. 14 <i>Blogy</i>	52
Závěr	54
Abstract	55
Citovaná literatura a prameny	56
Odkazy na popisované internetové stránky a aplikace	62

Úvod

Tato práce by měla být návodem a pomůckou autonomním studentům, kteří chtějí rozvíjet své metakognitivní schopnosti a zefektivnit tak své učební strategie při studiu japonštiny. Měla by poukázat na to, že učení není přítěží a nutným zlem, ale činností, která sama o sobě může být zábavná a přitom přínosná. Cílem této práce je, aby si studenti uvědomili, jaké učební styly a strategie využívali dosud a případně zařadili do svého učebního procesu strategie vhodnější, více vyhovující jejich individuálním potřebám.

V systému institucionalizované výuky je těžké přizpůsobit se individuálním potřebám všech studentů, a proto by se oni sami měli seznámit s metakognitivními jazykovými strategiemi a rozvíjet svou autonomitu a motivaci, která vede ke zvýšené efektivitě učení a k dosažení lepších studijních výsledků.

Pro současnou vyspělou společnost je typický neustálý nárůst poznatků, které škola již nemůže zprostředkovávat tak, jak bylo zvykem v tradičním vzdělávání. Je třeba naučit studenty učit se samostatně a efektivně – rozvinout u nich účinné strategie učení. Obecně se uznává, že by se měly podporovat všechny strategie, a to s co největší pestrostí a různorodostí. Zvláště v terciárním vysokoškolském vzdělávání by měl být student soběstačný, autonomní a nespolehat se jen na učitele a učit se jen látce prezentované ve škole, ale rozvíjet své znalosti i aktivitami mimo rámec školního kurikula. Učení se cizímu jazyku navíc představuje celoživotní proces, proto je třeba i po skončení školní docházky rozvíjet nebo alespoň udržovat dosaženou úroveň cizojazyčné kompetence, jinak bude docházet k rychlému zapomínání.

V první části práce jsou zpracovány dosavadní poznatky o osvojování jazyka, jazykové výuce, stylech a strategiích učení, motivaci a autonomním učení. Znalost těchto konceptů pomůže studentům se v problematice zorientovat a uvědomit si, jaký učební styl vyhovuje jejich osobnosti, jaké učební strategie sami dosud používali a jak mají samostatně řídit vlastní proces učení. Zvláštní pozornost je věnována strategiím lexikálním, neboť rozvinutá slovní zásoba je dle mého názoru jednou z nejdůležitějších složek jazykové kompetence.

V dnešní technologicky vyspělé době se studenti nemusí spolehat jen na učebnice, ale mohou ke studiu využít nespočet pokrokových internetových aplikací se zajímavým obsahem, který zprostředkovává jazykové informace srozumitelnou a mnohdy zábavnou formou. Přehled takovýchto aplikací a internetových stránek,

vhodných pro osvojování japonštiny, jsem zpracovala v druhé části své práce. Bohužel většina z nich je v anglickém či japonském jazyce, protože v češtině není takových aplikací a stránek mnoho a navíc nejsou tak kvalitně zpracované jako ty zahraniční.

Problematikou osvojování a učení se jazyku se zabývalo již mnoho autorů. Mezi přední odborníky patří Klein (1986), Krashen (1987), Ellis (1986, 1997) a Gassová a Selinker (2001). Přímo na osvojování japonštiny jsou například zaměřena díla *The Acquisition of Japanese as a Second Language* (Kannová, 1999), *Second Language Acquisition Processes in the Classroom: Learning Japanese* (Ohtová, 2001) a *New Trends & Issues in Teaching Japanese Language & Culture* (Cooková et al., 1997).

Při výběru strategie vhodné k osvojení jazyka je nutné vzít v úvahu i typ studenta (Skehan, 1989) a jemu odpovídající styl učení (Mareš, 1998; Lojová, 2011). Nejvíce užívanou klasifikaci strategií osvojování jazyka vytvořila Oxfordová (1989) a O'Malley a Chamotová (1990). Cohen a Macaro (2007) shrnují dosavadní stav výzkumu v oblasti strategií učení ve své knize *Language learner strategies: thirty years of research and practice*. Hurdová a Lewis (2008) se zaměřují na využívání strategií učení u autonomních studentů.

Autonomním učením se rovněž zabývá Dickinsonová (1987), Benson (2001), Broady a Kenning (1996) a z českých autorů pak Janíková (2007). Důležitou roli při učení hraje i motivace (Dörnyei, 2002; Pässe, 1996) a pocity studenta při jazykové výuce (Arnoldová, 1999; Youngová 1999). Lexikální přístup k učení podporuje Coady (1997) a Lewis (1993).

Využití počítačových programů při výuce jazyka popsala ve své knize Chapellová (2001) a dále Dudeney a Hocklyová (2007). Warschauer a Kern (2000) se zaměřují konkrétně na počítačové sítě. Porovnání internetových stránek pro výuku jazyka a učebnic zprostředkovává Kong (2009) a využitelnost stránek hodnotí i Shield a Kukulkska-Hulme (2006). Autonomní učení pomocí počítačových her popisuje Feng (2011).

Důležitým zdrojem zejména prakticky zaměřených informací pro studenty japonštiny jsou též internetové stránky a aplikace. Mezi ty nejznámější a nejpoužívanější patří například blog Tofugu¹, motivační blog All Japanese All the Time², komunita Lang-8³, slovník Tangorin⁴, příručka gramatiky Japanese Grammar Guide⁵, program pro strukturované opakování slovní zásoby ANKI⁶ a mnoho dalších.

1. Současné metody cizojazyčné výuky

1. 1 Metoda gramaticko-překladová

Nejstarším způsobem výuky cizích jazyků je metoda gramaticko-překladová, jejíž kořeny sahají až ke středověké výuce latiny. Tato metoda klade důraz na psaný jazyk, který však není autentický, ale je upravený pro potřeby dané jazykové úrovně a právě probírané gramatické oblasti. Příkladá důležitost osvojení si gramatiky a využívá překladu z mateřského jazyka do cílového jazyka a naopak, jako jedné z hlavních metod procvičování a testování. Při práci s jazykem je převládající technikou manipulace s jazykovým materiálem, který je často prezentován mimo kontext a je využit hlavně pro prezentaci gramatických struktur. Místo jazykové komunikační kompetence získávají studenti spíše schopnost manipulovat s jazykovým materiálem podle daného vzoru.

1. 2 Audiolingvální metoda

Tato metoda klade důraz na mluvený jazyk, přičemž vylučuje z vyučování jazyk mateřský. Zaměřuje se na drilová cvičení a podobně jako u gramaticko-překladové metody je využíván neautentický jazyk upravený pro účely vyučování a prezentovaný mimo kontext, přičemž převládající technikou práce je opět manipulace s tímto jazykovým materiálem.

1. 3 Komunikativní přístup

Widdowson (1978) prosazuje komunikativní přístup, jehož hlavním cílem je vybudování studentovy komunikativní kompetence. Tento přístup je tedy založen na funkčním pojetí jazyka. Klade důraz na vyloučení mateřského jazyka a podporuje užívání autentického jazykového materiálu. Prosazuje také vyrovnané zastoupení všech čtyř jazykových dovedností (tj. čtení, psaní, poslechu a mluveného projevu). Na rozdíl od předchozích metod, které upřednostňují před plynulostí (*fluency*) přesnost (*accuracy*) vyjadřování, usiluje tato metoda o rovnoměrný rozvoj těchto složek.

1. 4 Metoda celkové fyzické odezvy

Total Physical Response (TPR) je založena na pohybových reakcích na lingvistické podněty. Žák není zpočátku nucen hovořit, pouze vykonává pokyny učitele a tím dává najevo, že rozumí. Metoda TPR je vhodná pro výuku začátečníků, zejména dětí.

1. 5 Sugestopedie

Sugestopedie hojně využívá relaxačních technik a motivačních postupů, jako je integrace prvku dramatické výchovy, využívání tzv. periferního učení (umístění jazykového materiálu ve třídě) a poslechu hudby v pozadí. Tato metoda uvolňuje psychické napětí, zvyšuje studentovu motivaci a zároveň posiluje jeho sebevědomí a podporuje paměť.

1. 6 Přirozený přístup

Na začátku 80. let minulého století vyvinul Krashen a Terrellová (1988) metodu, kterou nazvali Natural Approach. K této metodě se váží ještě další Krashenovy teorie o osvojování jazyka. Krashen (1981) také poukázal na rozdíl mezi učením se cizímu jazyku ve škole a osvojováním si mateřského jazyka. Podvědomý proces osvojování, který se uplatňuje u dětí učících se mateřský jazyk, je podle Krashena mnohem efektivnější než vědomý proces učení typický pro studium cizího jazyka ve školním prostředí. Za základní podmínku úspěšného osvojení cizího jazyka považuje dostatečný přísun srozumitelného jazykového vkladu (*comprehensible input*). Naopak faktory, které úspěšnému osvojení jazyka brání, jsou zejména opravování chyb, přehnaný důraz na gramatiku a stresující výukové prostředí.

1. 7 Lexikální přístup

Tento přístup popsal Lewis (1993). Podle něj je důležité učit se jazyk především ve formě slovní zásoby. Lexikální přístup klade důraz na kolokace, fráze a slovní spojení. Nevyhýbá se ani využití překladu, ale pojímá ho moderněji než gramaticko-překladová metoda.

1. 8 Shrnutí

Optimální metoda učení se jazykům, která by vyhovovala všem, neexistuje, a proto je nutné zaměřit pozornost na individuálního studenta a přizpůsobit celý učební proces jeho učebnímu stylu, přivést ho k použití vhodných strategií učení, zvyšovat jeho motivaci a směřovat ho v osvojování jazyka k samostatné autonomii. Z vlastní zkušenosti považuji za nejefektivnější kombinaci Krashenových teorií a lexikálního a komunikativního přístupu s důrazem na nestresové učební prostředí, které podporuje sugestopedie.

2. Styly učení

2.1 Charakteristika stylů učení

Pro úspěšné osvojení cizího jazyka je třeba vzít v úvahu styl učení, který je u každého studenta individuální a který ovlivňuje jeho přístup k novým informacím, jejich zpracování, organizaci a učení. Pokud je styl učení daného studenta při osvojování jazyka respektován, zvyšuje se efektivita učení (Obralić a Akbarov, 2012).

Styl učení se projevuje obvykle podvědomě. Posunem do vědomé roviny se však stává efektivnějším, jedinec může zapojit své metakognitivní jazykové znalosti a styl a učební strategie z něho vycházející systematicky přehodnocovat a vylepšovat. Styly učení jsou stanovené vrozenými dispozicemi, vnitřními činiteli i vlivy vnějšího prostředí, a to učebního, sociálního i kulturního. Kromě vrozených dispozic ovlivňuje styl učení například věk, předchozí zkušenosti, motivace a momentální psychický stav. Mezi vnější determinanty patří hlavně podmínky pro učení (Lojová, 2011, 26–29).

Pokud se jedinec učí způsobem a v prostředí, které odpovídá jeho stylu učení, učí se rychleji, efektivněji a výsledky jsou dlouhodobější. Například jedinec s dominantní pravou hemisférou strádá v silně tradičním vyučování, kde se hlavně učí nazpaměť gramatická pravidla a někdy i slovíčka v běžné komunikaci minimálně využitelná. Studenti jsou nuceni do postupů, které jim nepřinášejí očekávaný úspěch, rychle ztrácejí motivaci, vytvářejí si odmítavý přístup k učení a postupně si formují negativní obraz o vlastních schopnostech učit se jazyk, snižuje se jejich sebejistota a sebevědomí (Lojová, 2011, 93–98).

2.2 Klasifikace stylů učení

V oblasti učení se cizím jazykům jsou styly nejčastěji děleny podle smyslových preferencí (vizuální, auditivní, kinestetický/taktilní typ), a dále podle závislosti či nezávislosti na poli, stupně tolerance nejednoznačnosti, dominance mozkových hemisfér a úrovně zobecňování (např. globální styl proti analytickému). Vliv mají i vrozené předpoklady jako extroverze/introverze a impulzivnost/reflexivita (Lojová, 2011, 45). Preferované styly lze identifikovat pomocí jednoduchých nástrojů, příkladem je interaktivní dotazník dostupný na internetu^{1,2}.

¹ http://www.ldpride.net/learning_style.html [cit. 2014-05-01]

² <http://www.wtuc.edu.tw/dcc/learning%20styles%20preferece.htm> [cit. 2014-05-01]

2. 2. 1 Smyslová preference

Percepční preference v podstatné míře ovlivňuje přístup k informacím, způsob zpracování informací získávaných prostřednictvím smyslových orgánů, vytváření asociací a paměťové vybavování. Při osvojování si cizího jazyka v přirozeném prostředí si člověk podvědomě vybírá z množství různých podnětů ty, které nejvíc vyhovují jeho percepční preferenci. Podle percepční preference můžeme rozlišovat tři základní styly učení či typy studentů, a to vizuální, auditivní a kinestetický typ (Lojová, 2011, 47).

Vizuální typ

Jedinec s dominantním vizuálním percepčním kanálem se opírá o vizuální představy a vizuální až fotografickou paměť. Při učení využívá různá schémata, diagramy, tabulky, nákresy a obrázky, které mu ulehčují nejen pochopení souvislostí, ale i zapamatování. Verbální instrukce obtížněji pochopí a pamatuje si je méně než psané, a proto má tendenci upřednostňovat čtení před sluchovým vnímáním. Vizuálně jednotvárný text mu ztěžuje učení, proto využívá barevného značení a podtrhávání.

Auditivní typ

Tento typ se opírá o sluchové představy a sluchovou paměť. Verbální instrukce pochopí a pamatuje si je snáze než psané. Při samostatném učení si potřebuje číst text nahlas, popřípadě si ho musí nahlas převyprávět, zveršovat a pracovat s mnemotechnickými pomůckami na základě zvukových charakteristik a asociací. Při učení se cizímu jazyku si auditivní typy relativně snadno osvojují výslovnost.

Kinestetický typ

Kinestetický typ se opírá o pohybové představy a paměť a potřebuje spojovat učení s pohybovou aktivitou. Nejefektivnější je pro něj zážitkové učení doprovázené vlastní praktickou činností, manipulací a experimentováním. Učení často spojuje s psáním. Tento typ mívá dobrou prostorovou a pohybovou paměť i představivost, pamatuje si celkový dojem, prostor a situaci, kde se danou frází naučil (Lojová, 2011, s. 48–53).

2. 2. 2 Impulzivnost a reflexivita, extroverze a introverze

Podle způsobu reakce na podněty a přístupu jedince k řešení můžeme hovořit o bipolární charakteristice impulzivnost – reflexivita (uvážlivost).

Impulzivní jedinci bývají rychlí, ale nepřesní. Reagují okamžitě bez hlubšího zamyšlení se, přijmou první vhodné řešení. Dělají mnoho chyb, což nepovažují za závažné, spíše to berou jako usměrnění pro další okamžitou reakci.

Reflexivní jedinec pozorně vnímá otázku, zamyslí se a po zvážení všech souvislostí a důkladném zpracování všech relevantních informací poskytne promyšlenou odpověď s tím, že bude vyčerpávající a správná. Poněvadž tento proces může trvat dlouho, reflexivní jedinci často působí jako příliš váhaví a pomalí. Dopouštějí se méně chyb a každý omyl považují za selhání, což je značně frustruje a snižuje jejich výkonnost. Zvláště pro reflexivní jedince je vhodné autonomní učení, kde na ně není vyvíjen tlak ze strany okolí a nedochází k jazykové úzkosti, která kvůli vzniku negativních emocí omezuje kognitivní schopnosti (Bownová a White, 2009, s. 10).

Podobně ve výuce působí i extrovertní a introvertní studenti. Protože extroverze, zapojování do diskuze a třídních aktivit, je žádaná a je na ni nahlíženo jako na ideální chování, při reálné komunikaci jsou tak introvertní studenti ve značné nevýhodě (Skehan, 1989, s. 101).

2. 2. 3 Dominance mozkových hemisfér

V procesu učení jsou obě hemisféry aktivní, ale jejich podíl na výsledné úspěšnosti učení je odlišný. U většiny lidí je jedna hemisféra dominantní, při učení se cizímu jazyku mají jednotliví studenti tendenci zpracovávat informace rozdílně.

Jedinci s dominantní levou hemisférou zpracovávají informace analyticky, logicky, systematicky, sekvenčně a opírají se o realitu. Upřednostňují systematickou, strukturovanou a organizovanou výuku. Učební obsah a materiály musí mít logickou strukturu, systém, jasná pravidla a přesně vytčený cíl. S gramatikou nemívají problémy.

Lidé s dominantní pravou mozkovou hemisférou mají tendenci zpracovávat informace celostně, intuitivně, konkrétně a opírají se spíše o představy a fantazii. Při učení se cizímu jazyku je pro tyto studenty vhodné spojovat slova, fráze a gramatické struktury se smyslovými podněty, vnímat je ve smysluplném kontextu, vidět, jak fungují v reálné komunikaci. Gramatické jevy často používají analogicky nebo intuitivně správně bez uvědomování si pravidel a řídí se jazykovým citem (Lojová, 2011, 80–83).

3. Strategie učení

3. 1 Rozdíly mezi styly a strategiemi učení

Styly a strategie učení spolu úzce souvisí (Nunan, 1997) a do určité míry se podmiňují, nicméně je nutné je rozlišovat. Styly učení představují víceméně stabilní, neměnné, sklony daného člověka přistupovat určitým způsobem k učení. Naproti tomu strategie učení lze charakterizovat jako naučené a utvořené projevy chování, konkrétní postupy a metody, jak člověk k učení přistupuje. Styly učení tedy představují predispozice vytvořit si určité strategie a projevují se tendencí řešit dané problémy stejným typem strategií – určitý styl učení se navenek projevuje příslušnými strategiemi učení (Lojová, 2011, s. 32). Učební strategie jsou definované jako specifické činnosti, chování nebo postupy, které člověk využívá ke zlepšení vlastního učení (Oxfordová, 1990).

3. 2 Charakteristika strategií učení

Pro učení se cizímu jazyku má problematika strategií velký význam. Důvodem je skutečnost, že cizí jazyk člověk zapomíná rychle, pokud ho soustavně nepoužívá. Odborníci se shodují na tom, že strategie usnadňují a zrychlují učení, činí ho zábavnějším a efektivnějším a dovolují jedinci poznávat sebe sama a rozvíjet se. Většina považuje strategie za naučitelné a zprostředkovatelné a podtrhují důležitost naučit studenty jak se učit a používat strategie učení (Brown, 1994; Magogwe a Olivierová, 2007; Wongová a Nunan, 2011). Používání přímých i nepřímých strategií učení je pro učení stejně důležité. Přímé (např. paměťové, kognitivní, kompenzační) a nepřímé (např. metakognitivní, afektivní, asociální) strategie učení se mnoha způsoby navzájem podporují.

Strategie jsou významné také z hlediska autonomního učení. Student má kontrolu nad svým učáním, je motivovaný a učí se úspěšně a nezávisle na učiteli a školním prostředí. Odpovědnost za pokrok při učení se jazyku je postupně přenášena z učitele na samotného studenta. Přejít k autonomnímu učení je důležitý z hlediska celoživotního učení a používání jazyka po odchodu ze školy. Používání vhodných strategií učení přispívá k hlavnímu cíli výuky cizího jazyka a tím je rozvíjení komunikační kompetence jedince (Ungureanová a Georgescuová, 2012).

Preference, volba a používání strategií jsou ovlivňovány faktory na straně jedince i na straně prostředí a stylu výuky. Jedná se o věk, pohlaví, sociokulturní

příslušnost, osobnostní charakteristiky a předpoklady, motivace, předchozí zkušenosti a znalosti, postoje a přesvědčení, styl učení a kognitivní styl, výuku strategií, typ úlohy, u níž je strategie aplikována apod. (Lojová, 2011, s. 133–136).

3. 3 Klasifikace strategií učení

Klasifikační kritéria jednotlivých autorů se liší v závislosti na oborovém a odpovídajícím tematickém zaměření. Strategie učení lze také klasifikovat podle řečových dovedností. Strategie slovní zásoby slouží k učení, zapamatování, opakování a vybavování si nových slovíček. Strategie překládání zahrnují překlad do mateřského jazyka nebo dominantního jazyka s cílem informacím porozumět nebo si je zapamatovat. Další strategie pomáhají rozvíjet určité řečové dovednosti a jazykové prostředky (gramatiku, slovní zásobu), ale mohou i procházet napříč různými dovednostmi nebo se překrývat (Lojová, 2011, s. 161–168).

Oxfordová se inspiroje klasifikací O'Malleyho a Chamotové (1990), rozšiřuje ji a vytváří tak jednu z nejpodrobnějších a dosud nejkompexnějších klasifikací učebních strategií. Člení strategie do šesti skupin, tři z nich pak označuje jako přímé (paměťové, kognitivní, kompenzační) a tři jako nepřímé (metakognitivní, afektivní, sociální). Oxfordová přitom velmi zdůrazňuje potřebu vzájemného doplňování a souhry obou typů strategií (Janíková, 2007, s. 97).

Jednotlivé strategie lze u daného studenta identifikovat pomocí dotazníku. Jedním z nejznámějších je SILL (The Strategy Inventory for Language Learning) dotazník Oxfordové. Jeho interaktivní verzi lze vyzkoušet na této stránce⁷.

Klasifikace strategií učení podle Oxfordové (1990):

3. 3. 1 Strategie přímé

1. Strategie přímé – paměťové

Pro učení se cizím jazykům mají tyto strategie své využití zejména při osvojování slovní zásoby a gramatiky. Jsou využívány jak pro ukládání, tak i pro vyvolávání informací z paměti.

Vytváření mentálních spojů

Seskupování označuje klasifikaci jazykového materiálu podle určitých hledisek, jakými jsou například příslušnost ke slovnímu druhu nebo gramatické funkce. **Asociace** či **elaborace** je postup, při němž dochází k asociativnímu propojování nově získávaných

informací se znalostmi již uloženými v paměti s cílem lepšího zapamatování. **Zabudování nových slov do kontextu** označuje techniky, při nichž se například s pomocí nově naučených slov vytváří příběh. Takto vzniklý kontext pak napomáhá pozdějšímu vyvolání slov z paměti.

Využívání obrázků a zvuků

Využívání metafor se vztahuje k technikám, které podporují uchování jazykového materiálu pomocí vizuálních nebo akustických prvků. Vizualizace nové informace může probíhat v představách nebo pomocí obrázků. **Sémantické seskupování** je technikou pro vytváření slovních polí, asociogramu nebo diagramu, v nichž jsou vyzdvihnuta klíčová slova a vytváří se spoje k ostatním známým slovům. Tato strategie obsahuje rovněž paměťové strategie, jako je seskupování, využívání metafor nebo asociování. Sémantické seskupování není zcela „čistou“ paměťovou strategií, bývá využíváno k porozumění novým výrazům. **Využívání klíčových slov** – této metodě je věnována kapitola 4. 2. 1 Metoda klíčového slova.

Správné opakování znamená systematické opakování nového jazykového materiálu v určitých, stále se prodlužujících časových intervalech, cílem je postupná automatizace jazykových vědomostí.

Pestrost a propojování aktivit zahrnuje podporu paměti pomocí fyzických nebo motorických aspektů (faktické vykonání příkazu, zapsání nové slovní zásoby do kartotéky).

2. Strategie přímé – kognitivní

Zahrnují opakované vyslovení či psaní výrazu z důvodu jeho procvičení; několikanásobné čtení textu, dokud nedojde k plnému porozumění; zběžné pročtení s cílem uchopit hlavní myšlenku, poté pečlivé čtení; používání referenčních materiálů (slovníků, encyklopedií apod.); rozdělování slova na jeho významové části s cílem porozumět; srovnávání jazyků, jejich podobností a odlišností; psaní si poznámek ve výuce; vypracovávání si souhrnů z učiva (výtah) a zvýrazňování si důležitých informací.

3. Strategie přímé – kompenzační

Napomáhají k efektivnímu rozvoji komunikativní kompetence studentů ve všech čtyřech řečových dovednostech tak, aby se i přes jisté nedostatky byli schopni v cizím

jazyce dorozumět. V případě jazykové nejistoty je dobré znát komunikační strategie, díky kterým může student překonat komunikační potíže.

Inteligentní odhad

Je založen na odhadování významů slov a obrátů cílového jazyka na základě lingvistických vodítek (*clues*) a mimojazykových vědomostí (gestikulace, chování, znalost kultury apod.).

Překonávání jazykového deficitu v ústním a písemném projevu

Strategie vyhnouti se zahrnují nedokončení promluvy v důsledku jazykových problémů, vyhýbání se obtížným tématům a nahrazení původní myšlenky za nějakou, která se dá lépe vyjádřit. **Kompenzační strategie** obsahují přechod do mateřského, eventuelně jiného cizího jazyka (*code-switching*), užití opisu (*circumlocution*) nebo slov podobných (*approximation*), doslovného překladu, tvoření nových slov. Spadají sem i nejazykové prostředky, gestikulace, mimika a užití zvuků. Do **zdržování** spadá užívání výplňových slov a prostředků váhání, které vyplňují prodlevy v komunikaci a poskytují čas k přemýšlení. **Interakční strategie** zahrnují žádost o pomoc přímou otázkou či nepřímo změnou intonace, odmlkou, zmateným výrazem či pomocí očního kontaktu. Patří sem i žádost o zopakování, upřesnění, ujištění se o správnosti pochopení, vyjádření nepochopení a shrnutí promluvy protějšku pro potvrzení.

3. 3. 2 Strategie nepřímé

Tyto strategie pomáhají studentům učit se učit. Mají svůj význam pro nácvik a rozvoj všech jazykových prostředků i řečových dovedností, neboť napomáhají učební proces lépe organizovat a reflektovat. Tyto strategie se dotýkají přímo žáka samotného, čímž se mimo jiné zvyšuje i jeho motivace. Dotýkají se také podmínek k učení a zahrnují rozvoj schopnosti stanovit si individuální cíle, naplánovat si čas k učení, evaluovat vlastní pokroky v učení. Tyto strategie podporují proces učení jazyku, aniž by se přímo jazyk využíval a většinou se používají společně s přímými strategiemi. Tvoří základní východiska pro efektivní nácvik strategií a pro úspěšné učení se.

1. Strategie nepřímé – metakognitivní

Podporují poznatky a uvědomování si žáka a často jsou uplatňovány společně s kognitivními strategiemi. Vědecké výzkumy ukazují, že žáci tyto strategie používají sporadicky a nepokládají je za příliš významné.

Přemýšlení o učení zahrnuje přehled o dosažených vědomostech a dovednostech, propojení známého a nového, rozvoj schopnosti koncentrace, potlačení jazykové produkce ve prospěch poslechu.

Organizace a plánování učení sestává z přemýšlení o procesu osvojování cizího jazyka, organizace učení, stanovení reálných cílů, plánování řešení jazykové úlohy a hledání možností využívat cizí jazyk.

Evaluace procesu učení pojímá monitorování svých pokroků a sebehodnocení.

2. Strategie nepřímé – afektivní

Afektivní strategie jsou více rozepsány v kapitole 6. 2 Sebemotivační strategie.

3. Strategie nepřímé – sociální

Jazyk je jednou z forem sociálního jednání – jazyk je komunikace a ta se uskutečňuje mezi lidmi. Jazyku se učí i jiní lidé a tak jsou sociální strategie velmi důležité. Mezi tyto strategie patří kladení otázek, spolupráce a hledání pomoci u ostatních.

4. Lexikální strategie

„Language consists of grammaticalised lexis, not lexicalised grammar.“ – Jazyk se skládá z gramatikalizované slovní zásoby, nikoli z lexikalizované gramatiky (Lewis, 1993, s. vi). Rozvinutá slovní zásoba je klíčovou složkou k ovládnutí cizího jazyka. Její protipól tvoří gramatika, která je ale ve své podstatě také jen slovní zásoba. Jazyková struktura (gramatika) se dá osvojit, nicméně její vědomé zpracování může pomoci efektivnějšímu osvojení jazykového vkladu (Lewis, 1997).

Učitelé se často domnívají, že vyučovat slovíčka není tak důležité, protože jejich učení je jednoduché a nevyžaduje žádné složité myšlenkové procesy. Předpokládají, že se studenti naučí slovní zásobu nějakým způsobem sami. Naopak kladou větší důraz na vysvětlování gramatiky. Studenti však projevují přání být v učení slovní zásoby instruováni (Coady, 1997, s. 274).

Otázkou je, jakým způsobem lze slovní zásobu, která tvoří základ cizího jazyka, co nejvíce rozšířit. Moderní principy učení se slovní zásobě zahrnují mechanické učení nazpaměť (*rote learning*) a učení mimo kontext (Coady, 1997, s. 201). Hlavními přístupy k učení se slovní zásobě je učení v kontextu, učení pomocí instrukce a spojení těchto dvou. Teorie osvojování slovní zásoby v kontextu je založena na extenzivním čtení zajišťujícím srozumitelný jazykový vklad (Krashen, 1989). Výuka podle instrukcí předpokládá, že rozvoj rozsáhlé slovní zásoby pokročilého studenta vyžaduje určité vedení a strategickou průpravu. Třetí přístup kombinací učení v kontextu a výukou slovní zásoby spojuje oba předešlé a je odborníky považován za nejefektivnější (Zimmermanová, 1994). Zahrnuje přímou výuku jistého typu slovíček pomocí mnoha technik a dokonce i učení se nazpaměť vysoce frekventovaným slovům, zvláště v raných stupních studia, přičemž následné učení se orientuje spíše kontextově.

Výzkum osvojování jazyka pomocí kontextu ukazuje, že znalost slovní zásoby je založena na smysluplných setkáních s cílovým jazykem (*meaningful language encounters*). Jak tvrdí Altmanová (1997, s. 93), „Jakmile jednou byla slovíčku věnována vědomá pozornost, tím spíše si ho bez ohledu na zdroj student všimne znovu.“ Pokud je jazykový obsah autentický, pestrý, zábavný a především srozumitelný, pak je učení mnohem snazší.

4. 1 Extenzivní čtení

Předním stoupencem extenzivního čtení je Krashen (1989), který zastává názor, že neefektivněji si studenti osvojí slovní zásobu a pravopis díky srozumitelnému jazykovému vkladu při čtení. Pokud si student vybere zajímavý materiál ke čtení sám, zvyšuje jeho motivaci, autonomie a dosažené výsledky (Passe, 1996).

Hypotéza nezáměrného učení se slovní zásobě je založena na výzkumu dětí učících se mateřský jazyk. Většina slov je osvojena během opakovaného vystavení dítěte slovu v různých kontextech. Mnohé studie potvrzují (Elley a Mangubhai, 1983, Nagy et al., 1985), že extenzivní čtení v mateřském (L1) i cizím (L2) jazyce za účelem pochopení smyslu textu (*reading for meaning*), vede v průběhu času k osvojování si slovní zásoby. Lze tedy vyvodit, že čtení je efektivnější než systematické učení se slovíčkům ve výuce pomocí cvičení postrádajících kontext. Úspěšné nezáměrné učení (*incidental learning*) se slovní zásobě čtením závisí na množství faktorů. Studenti musí novým slovům věnovat pozornost a musí být přítomna srozumitelná vodítka k odhadnutí jejich významu. Na schopnost porozumět textu má vliv nejen znalost jazyková, ale i znalosti obecné. Pokud student čte text, který ho zajímá a má již o daném tématu jisté povědomí, jeho porozumění je snazší i když není na dostatečné jazykové úrovni. Slovní zásobu dobře zná z L1 a vysoká motivace, vyvolaná zájmem o dané téma, zvyšuje porozumění. Na texty určené pro extenzivní čtení jsou kladeny především nároky na lingvistickou a kulturní autentičnost. Učitelé se někdy zdráhají ve výuce užít žánru romantických příběhů, detektivek, science fiction a dobrodružné literatury, protože je považují za žánry nízké literární úrovně a nevidí v nich vzor dobrého literárního stylu a významné kulturní hodnoty. Tento druh literatury je však vysoce jazykově a kulturně komplexní, studentovi blízký, a tím zvyšuje jeho motivaci (Coady, 1997, s. 234)

Čtení následované cvičeními na slovní zásobu nutí studenty se na slova zaměřit a různorodost mentálního zpracování zvyšuje pravděpodobnost naučení se cizímu slovu. Kombinace kontextového čtení podpořeného cílenou výukou vede, co se nabývání slovní zásoby týče, k ještě lepším výsledkům než samotné osvojování slovní zásoby v kontextu (Paribakhtová a Weschová, 1997). Opakované vrácení se ke slovu zvyšuje šanci na jeho zapamatování, nicméně roli hrají i další faktory, jakými jsou význam v kontextu a podobnost s jinými slovy L2 a L1. Minimální počet potřebných opakování

slova vedoucí k jeho zapamatování je kolem deseti (Saragi et al., 1978, citován v Coady, 1997, s. 176).

Největším problémem při čtení není nedostatek čtenářských strategií, ale nedostačující slovní zásoba, neboť dostatečná slovní zásoba ovlivňuje porozumění dokonce více než gramatická náročnost textu. Slova v textu můžeme rozdělit do několika skupin: slova známá (jsou rozpoznána automaticky, nezávisle na kontextu, *sight vocabulary*), neznámá, slova o kterých si myslíme, že je známe a slova neuhádnutelná. Do skupiny slov, o kterých si myslíme, že je známe, spadají především slova se zavádějící morfologickou strukturou, složeniny, idiomy, falešní přátelé, slova s podobnou lexikální formou (*synforms*) a slova s několika významy. Tato mylně vyložená slova pak působí jako vodítka pro odhad významu ostatních neznámých slov, což může vést k dalšímu zkreslení významu. Navíc význam některých slov nelze odhadnout, protože chybí kontextuální vodítka nebo jsou tato vodítka nepoužitelná, zavádějící či neúplná. Porozumění textu je tedy znesnadňováno nedostatečnou slovní zásobou, mylným výkladem zavádějících transparentních slov a neschopností odhadnout správný význam.

Naopak výhodou rozšířené slovní zásoby je také fakt, že automatická znalost velkého množství slov uvolňuje kognitivní kapacitu pro odhadování významu slov neznámých. Běžný čtenář je schopen uplatnit své čtenářské strategie z L1 v L2, podmínkou je však osvojení si například v případě angličtiny nejméně 3 000 slovních rodin, nebo kolem 5 000 lexikálních jednotek, přičemž se tato slovní zásoba skládá z vysoce frekventovaných slov a měla by být naučena až do stádia automatizace (Lauferová, 1997, s. 21–31). Toto však platí v případě japonštiny jen částečně, neboť odlišný ortografický systém ztěžuje orientaci v textu. Jak uvádí Koda (1997, s. 47), seznámení studentů s funkcí a vlastnostmi ortografického systému cílového jazyka napomáhá porozumění textu.

Pro začátečníky tedy představuje učení se slovní zásobě pomocí čtení problém, neznají totiž dostatek slov, aby vůbec mohli číst (Coady, 1997, s. 201). Zjednodušené texty a tzv. *graded readers* jsou však často kritizovány pro svou neautentičnost, ztrácí se méně běžná slovní zásoba a obvyklé syntaktické a pragmatické charakteristiky textu a nepřipraví tak studenty na neupravené texty. Vhodným řešením u začátečníků je užití textů pro děti (Coady, 1997, s. 231). Nation (1993) se však domnívá, že 2000 nejfrekventovanějších slov by se měl student naučit co nejrychleji a pomocí těch nejefektivnějších prostředků, včetně mechanického učení a *graded readers*.

4. 2 Mnemotechnické pomůcky

Zapamatování si některých slov činí studentům potíže. Důvodem může být nedokonalé spojení formy a významu slova v paměti. Student sice v danou chvíli význam daného slova pochopí, ale už nepodnikne patřičné kroky k tomu, aby bylo slovo zapamatováno a po určitém čase vyvoláno z paměti Cohen (1990) klade důraz na učení se slovíčkům pomocí asociací a mnemotechnických pomůcek, přičemž tyto techniky je potřeba studentům zprostředkovat a seznámit je s nimi, protože je často sami neznají nebo je využívají jen v omezené míře.

4. 2. 1 Metoda klíčového slova

Hulstijn (1997) je toho názoru, že středně pokročilí a pokročilí studenti mohou efektivně využít pro zapamatování metodu klíčového slova, a to přednostně u slovíček, která si z nějakého důvodu neosvojili nezáměrným učením.

Metoda klíčového slova se skládá ze tří kroků:

1. L1 nebo L2 slovo (nejlépe konkrétní) je vybráno na základě akustické a nebo ortografické podobnosti s novým L2 cílovým slovem.
2. Je vytvořena pevná asociace mezi cílovým slovem a klíčovým slovem.
3. Je vytvořen vizuální obraz propojující obě slova. Tento obraz by měl být pokud možno co nejvíce bizarní a konkrétní, do představy mohou být zapojeny barvy, zvuky, pohyb a vůně, čímž se zvyšuje šance na vybavení si významu slova v budoucnosti.

Používání metody klíčového slova často není ani nutné, pokud se již v paměti vytvořilo přirozené spojení mezi formou a významem. Z této metody mohou těžit zvláště pokročilejší studenti, protože mají díky rozšířené slovní zásobě k dispozici více kandidátů na klíčová slova. Metoda klíčových slov však může být úspěšně použita jen se slovy reprezentujícími konkrétní objekty, které mohou být vnímány vizuálně, roli hraje i slovní druh. Dále je tato metoda méně efektivní při produkci slov L2, spíše ji lze využít při porozumění, kde nejsou kladeny tak vysoké nároky na rychlé vybavení si slova (Hulstijn, 1997, s. 210).

4. 2. 2 Další mnemotechnické pomůcky

Kromě metody klíčového slova lze ke snadnějšímu zapamatování využít asociace mezi podobně znějícími L1 a L2 slovy, které mají podobný význam (*true cognates*), v případě angličtiny jako L1 a japonštiny jakožto L2 by se jednalo a slova přejatá

do japonštiny z angličtiny, tzv. *gairaigo*. U japonštiny, tedy jazyka bohatého na složeniny, lze dobře využít metodu rozložení slov s transparentním významem na jednotlivé morfémy a ty pak použít k tvorbě asociace, z níž vyplývá význam celého slova. Asociace mezi známým L2 slovem a novým L2 slovem lze tvořit na základě jejich zvukové podobnosti.

Mnemotechnické pomůcky se běžně nepoužívají se všemi slovy, ale jen s těmi, která jsou zvláště obtížná, jejichž zapamatování činí studentům problémy (Cohen, 1987). Slova, která se při čtení a poslechu nevyskytují běžně, je třeba záměrně opakovat. Opakování v pravidelných intervalech je mnohem efektivnější než masové opakování v intervalech nepravidelných (Bloomová a Shuell, 1981; Dempster, 1987). Při opakování by měly být procvičovány i případné vytvořené asociace (Baddeley, 1990, s. 172, citován v Coady, 1997, s. 219).

Higův (1963, citován v Coady, 1997, s. 251) výzkum dokazuje, že učení se synonym, blízkých synonym a antonym společně je mnohem složitější, než učení se vzájemně nesouvisejících slov. Studenti si pak významy společně uvedených slov pletou. Na druhou stranu, pokud má student nějaké slovo už naučeno až do stupně automatizace, lze ho použít jako pomůcku pro snazší osvojení nového slova s podobným či opačným významem.

4. 3 Klasifikace lexikálních strategií

Ahmed (1989) zjistil, že nejúspěšnějšími žáky jsou ti, kteří používají při učení slovíček široké spektrum strategií. Tyto strategie byly odlišné od těch, které používali méně úspěšní studenti. Stejně tak se i Oxfordová a Scarcella (1994) domnívají, že by se studenti měli naučit vhodné strategie učení slovíček používat.

4. 3. 1 Strategie sémantizační

Bezpřekladová sémantizace (ekvivalent v mateřštině se nesděluje)

Demonstrací rozumíme odkaz na předmět, činnost, vlastnost apod. (reálná demonstrace), stejně jako na zobrazení těchto věcí (vizuální demonstrace pomocí obrázku, videa).

Osvojení významu slova v typickém kontextu patří k nejefektivnějším způsobům sémantizace slovní zásoby. Kontext by měl být srozumitelný a obsahovat dostatečné množství vodítek. Roli hrají i již osvojené vědomosti o jazyce a okolním světě.

Zapojení nového slova do logických vztahů

Tento postup je nejčastěji realizován ve čtyřech podobách:

1. Definice: slovo je dáno v kontextu, který charakterizuje a nabízí typické vlastnosti.
2. Uvádění nadřazených a podřazených pojmů (květiny: růže, tulipán).
3. Analogie: tzv. třípojmové vysvětlení, na základě tří udaných proporcí se určuje čtvrtá (štěkat: kočka mňouká, pes štěká).
4. Srovnání: víkend = sobota a neděle.

Vysvětlení významu s poukazem na známou slovní zásobu

Pokud student zná slovo, které má blízký vztah (synonymie, antonymie, odvozování slov, homonymie, homofonie, homografie) ke slovu novému, je vhodné této znalosti využít.

Překladová sémantizace – ekvivalent v mateřštině se sděluje pomocí překladu.

4. 3. 2 Strategie vztahující se k rozšiřování slovní zásoby

Tyto strategie podporují rozvoj schopnosti studenta rozšiřovat si a upevňovat slovní zásobu. Studenti si obvykle zapisují nová slova do papírového slovníčku, ale tato metoda není moc vhodná kvůli nedostatku kontextu, ve kterém se slovíčka nacházejí. Navíc je znesnadněno správné opakování. Mnohem efektivnější je zapisování a opakování slovní zásoby pomocí technologií.

4. 3. 3 Strategie vztahující se k učení slovní zásobě

Působení mnemotechnických pomůcek spočívá v ukládání kombinace jazykových a nejazykových informací (vizuálních, akustických, motorických, rytmických) do paměti.

Metoda klíčových slov (*key word method*) Tato metoda funguje tak, že nové cizojazyčné slovíčko se při učení spojí s podobně znějícím slovem v mateřském jazyce.

Metoda místa (*loci-method*) patří mezi techniky opírající se o vizuální paměť. Využívá lidské prostorové představivosti, která pomáhá ukládat a uchovávat v paměti pojmy a myšlenky.

Technika příběhu spojuje slova v příběh, čímž vzniká kontext, který napomáhá zapamatování.

Akronyma jsou založena na tom, že začáteční písmena určitých slov seskupená do jednoho slova (zkratky) mají pomoci si tuto množinu slov zapamatovat.

Vizualizace je obzvlášť efektivní u žáků s vizuální pamětí. Lze k ní zařadit také podtrhávání nebo označování barevnými zvýrazňovači.

„**Dobří přátelé**“ označují slova, která nám mohou díky jejich znalosti z jiného jazyka pomoci při osvojování jazyka dalšího.

4. 3. 4 Strategie k odhadování významu slova v kontextu

Kontext může navádět studentovu pozornost a tím pozitivně ovlivňovat porozumění a zapamatování. Slouží také jako prostředek pro zachycení gramatických nebo kolokativních vlastností slov. Odhadu významu slov napomáhá schopnost rozeznání ortografických či fonologických podobností s ostatními známými slovy (*gairaigo*), schopnost analýzy kontextu a schopnost uvědomit si všeobecné znalosti (led je studený).

5. Autonomní učení

Koncept autonomie v učení byl vymezen na počátku 70. let jako schopnost převzít veškerou zodpovědnost za vlastní učení, přičemž tato schopnost není vrozená a musí být získána (Holec, 1981). Autonomní učení je pojem označující postupy studenta, který si sám stanovuje učební cíle, vybírá si obsah učení, stanovuje čas a místo učebního aktu a svůj postup v učení monitoruje a vyhodnocuje. Opakem je vnější řízené učení jinou osobou (učitelem), nicméně autonomní učení není protikladem konceptu tradiční výuky, naopak jej lze do vyučování zapojit (Broady a Kenning, 1996). Jak vyplývá z předchozích kapitol, učení je komplexním procesem, který je ovlivňován řadou faktorů. Je téměř nemožné dosáhnout řízeným učením na školách uspokojení všech studentových individuálních potřeb v oblasti učení. Proto by se u studentů měla podporovat autonomie. Slovy Janíkové (2007, s. 8): „... od vzdělávání ve škole se očekává, že položí základy pro celoživotní učení tím, že žáky vyzbrojí kompetencí řídit své vlastní učení.“

Pojem autonomní učení se od samostudia liší v míře studentova vkladu. Student si během samostudia sice vyhledává vlastní učební materiály, ale pak se již jen řídí prezentovanými instrukcemi. Autonomní přístup v sobě zahrnuje i schopnost plánování, sebehodnocení a samostatného rozvíjení znalosti cizího jazyka s ohledem na vlastní individuální potřeby a dosud získané znalosti, čímž se zvyšuje efektivita a úspěšnost studia.

V přístupu k učení se projevuje studentova osobnost (jeho motivy, pojetí učení, sebepojetí), jeho životní zkušenosti, učební strategie a charakteristiky dané učební úlohy a sociálního kontextu učení (Mareš, 1998, s. 62). Autonomní student je schopen rozpoznat vlastní potřeby, formulovat cíle, vybrat obsah, používat efektivní učební strategie, obstarat si učební materiály a využívat jiné zdroje (pomůcky), sám své učení organizovat (volba času a místa), řídit, kontrolovat a hodnotit. Tento student má schopnost metakognice a reflexe celého průběhu učení, projevující se přemýšlením nad tím, co, jak a proč dělá. Dokáže rozeznat příčiny a důvody svých obtíží při učení a hledá cesty k jejich odstranění (Janíková, 2007, s. 41). Autonomní učení, při kterém musí student vykazovat vysokou míru samostatnosti, soběstačnosti a sebejistoty, má pozitivní vliv na konečný cíl učení – komunikační dovednost (Janíková, 2007, s. 13–14).

Autonomie ve vztahu k motivaci

Svoboda volby, co a jakým způsobem se bude student učit, je pro motivaci důležitá. Pro rozvíjení autonomie studenta popisuje Benson (2001) několik přístupů. Jeden z nich je založený na podpoře studenta ve využívání výukových technologií.

Motivaci také pozitivně ovlivňuje stanovování si cílů, které zvyšuje produktivitu a postupné plnění dílčích cílů pomáhající studentovi monitorovat jeho pokrok v cíli hlavním. Důležitou dovedností je rozčlenit velké cíle a úkoly do malých specifických kroků a přiřadit jim termín dokončení. Dlouhodobé a krátkodobé cíle i kroky by měly být jasné a specifické, pro snadnější evaluaci by měly být snadno měřitelné. Měly by pro studenta představovat výzvu, ale na druhé straně musí být reálné a v rámci studentových schopností splnitelné. Měly by být něčím, čeho chce student opravdu dosáhnout a na čem mu záleží (Dörnyei, 2001, s. 83).

6. Motivace

Motivace je při studiu jazyka jednou z klíčových složek úspěchu. Motivovaný student je nadšený, odhodlaný, studuje se zanícením a ve svém úsilí je vytrvalý. Motivovaní studenti, kteří se chtějí jazyk opravdu naučit, jsou toho schopni nezávisle na svých jazykových vlohách. Samotné studentovo nadšení, výdrž a odhodlání rozhodují o jeho úspěchu či nezdaru (Dörnyei, 2001, s. 1–5).

Na osvojování jazyka lze nahlížet jako na vstřebávání odlišné kultury. Abychom se naučili dobře japonsky, je třeba v sobě rozvinout japonskou identitu a naučit se japonsky myslet. Neučíme se jen řečové dovednosti a gramatická pravidla, ale dochází i k přetváření našeho sebehodnocení a přijetí nových společenských a kulturních vzorců (Williamsová, 1994, s. 77).

Existuje řada modelů popisujících složky motivace. První vznikl v Kanadě a jeho autory jsou Gardner a Lambert (1972). Je založen především na přístupu studenta k L2, jeho kultuře a mluvčím a na roli učitele. Williamsová a Burden (1997) představili model zakládající se na rozdílech vnějších a vnitřních motivačních faktorů. Dörnyeiho nejnovější přístup (Dörnyei a Ottó, 1998) pracuje s motivačním procesem (*process oriented approach*) a rozčleňuje jej do několika stupňů. Nejdříve musí být motivace vytvořena a tu lze také nazývat motivací rozhodnutí (*choice motivation*), protože je spojena s výběrem cíle, o který bude usilováno. Tato motivace musí být v dalším stupni navzdory rušivým vlivům odvracejícím pozornost udržována a nazývá se motivace výkonu (*executive motivation*). Třetí fáze motivačního zhodnocení (*motivational retrospection*) zahrnuje hodnocení průběhu procesu a určuje stupeň motivace studenta v budoucnosti.

6. 1 Motivační strategie

Motivační strategie jsou techniky podporující chování jedince směřujícího k úspěšnému cíli. Bez potřebné motivace student dosáhne dobrých výsledků jen stěží. Stejně jako učební strategie se ne všechny motivační strategie hodí pro každého. Jejich účinnost závisí na kulturním prostředí, ze kterého student pochází, věku, úrovni a vztahu k jazyku.

Dle výše zmíněného Dörnyeiho motivačního procesu je nejdříve nutné navodit počáteční motivaci (stanovení realistických cílů), po níž následuje udržování motivace (výběr podnětných a zábavných materiálů, vymezení dílčích cílů v rámci hlavního cíle,

posilování autonomie a sebmotivace, kooperace s dalšími studenty). Posledním krokem je pozitivní retrospektivní sebehodnocení.

Ať již je student motivovaný sebevíc, musí při výuce dávat zároveň pozor na výslovnost, gramatiku i obsah svého sdělení. Strach z chyby může přivodit až jazykovou úzkost (*language anxiety*), která proces osvojování jazyka výrazně brzdí. Je proto potřeba vytvořit ve třídě příjemnou atmosféru (Youngová, 1999; MacIntyre, 1999). Druhou možností je posílení autonomie studenta, jenž je pak schopen učit se samostatně a v bezpečném prostředí domova. Motivace se však zvyšuje i v soudržné skupině, kde se studenti motivují navzájem. Příkladem dosažení tohoto předpokladu mohou být internetová fóra a skupiny na sociálních sítích zaměřené na studium jazyka, ve kterých se rozvíjí soutěživost, kooperace, dochází ke sdílení učebních materiálů a práci na společných projektech.

6. 1. 1 Vyvolání počáteční motivace

Pro vyvolání počáteční motivace je třeba se zamyslet nad svým postojem k jazyku, jeho kultuře a rodilým mluvčím, jaké jsou časté stereotypy a předsudky spojené s jazykem a zda jsou pravdivé. Dále je třeba zvážit, proč daný jazyk vůbec studujeme. Jazyk se často stává pouhým nástrojem, který budeme používat v budoucím zaměstnání, jindy ho studujeme pouze proto, abychom dosáhli dobrých výsledků ve škole. Nejvíce motivovaní studenti jsou však tací, kteří jazyk studují ze zájmu o něj samotný či proto, aby porozuměli autentickým materiálům s tématy, která je zajímají (Dörnyei, 2001, s. 50 – 56).

Jednou z nejvíce demotivujících skutečností je situace, kdy student nepovažuje předkládané učivo za důležité, nevidí v něm spojitost se svým budoucím uplatněním, učení mu přijde zbytečné a obsah učebnic často neodpovídá jeho potřebám a zájmům. Navíc ve škole není dostatek času předepsané učivo dostatečně probrat, učitelé se soustředí více na přípravu studenta k závěrečným testům, než na rozvoj jeho komunikačních dovedností (Dörnyei, 2001, s. 63).

6. 1. 2 Udržování motivace

Počáteční nadšení a motivace netrvalí dlouhodobě. Časem dojde ke ztrátě motivace vlivem ztráty cíle, některé učební činnosti se stávají nudnými, monotónními a student je jimi přesycen. I když se odborníci shodují, že efektivních výsledků lze dosáhnout snadněji, pokud je učení podnětné a zábavné, mnozí učitelé i studenti zastávají názor,

že učení musí být dřina a pokud je zábavné, nelze očekávat dobré výsledky (Dörnyei, 2001, s. 71–72).

Nudnost, nezábavnost a jednotvárnost lze odbourat například zapojením nového a zajímavého obsahu do učiva, využití fantazie a vytvoření výzvy (řešení problémů, překonávání překážek, křížovky, počítačové hry). Pomáhá také soutěžení s dalšími studenty, vidina dosažení odměny či jiného hmatatelného výsledku a v neposlední řadě zapojení humoru (Dörnyei, 2001, s. 76).

6. 1. 3 Podpora pozitivního sebehodnocení

Atribuční teorie³ se zabývá tím, jak student subjektivně hodnotí svůj výkon, cítí-li se úspěšně či ne. Nejvýraznější atribucí je hodnocení studentových vlastních schopností (*ability*) a úsilí, které vyvinul k dosažení cíle. Atribuční teorie je v učení velmi důležitá, protože neúspěch při učení je velmi častý a je třeba se s ním účinně vyrovnávat. Dále je mezi lidmi široce rozšířené přesvědčení, že k úspěšnému zvládnutí jazyky je třeba mít vlohy. Často jsou však pouze využívány nevhodné učební strategie, chybí vytrvalost či dostatečná motivace (Dörnyei, 2001, s. 118).

Pozitivní atribuce je nutné podporovat podáváním zpětné vazby. Té se může autonomnímu studentovi dostat například na internetových fórech, kde najde rady, jak pokračovat v případě neúspěchu, a získá podporu a pochvalu za již dosažené úspěchy. Další možností je využití osobního blogu, v němž student podává zprávy o svém učebním pokroku, a ostatní uživatelé mají možnost na ně reagovat. Zpětná vazba poskytnutá okamžitě je mnohem účinnější než zpětná vazba se zpožděním. Toho využívají internetové aplikace, student zde má okamžitou představu o svém pokroku. Proto je užívání technologií tak motivující (Dörnyei, 2001, s. 123).

Často je potřeba zvyšovat studentovo povědomí o vlastním úspěchu. Úspěch je totiž často přehlížen, je na něj pohlíženo pouze jako na splnění dílčího cíle vedoucího k cíli dalšímu, a student si všímá spíše nezdarů, což nijak nepřispívá ke zvyšování jeho motivace a sebevědomí. Oslava úspěchu a pocit zadostiučinění a spokojenosti se svým studiem jsou pro motivaci velmi důležité, neboť potvrzují smysluplnost vynaloženého úsilí a podporují celý učební proces. Je tedy vhodné si svých úspěchů více všímat

³ Pojem patří do oblasti interpersonálního poznávání. Atribuční teorie podávají vysvětlení o způsobech, jakými lidé přisuzují příčiny lidskému chování (atribuční procesy). Atribučními procesy označujeme uvažování o příčinách lidského chování a přisuzování těchto příčin druhým lidem i vlastní osobě. Jde tedy o uvažování o důvodech lidského chování, tj. proč se lidé chovají tak, jak se chovají (Vaculík, 2006).

a nesoustředit se jen na nezdary. K tomu se hodí například vizuální zobrazení studentova pokroku ve formě tabulky, seznamu či grafu (Dörnyei, 2001, s. 125).

Problematika odměňování a trestů při studiu je mezi odborníky velmi diskutovaná. Hrozí zde nebezpečí, že se student bude více soustředit na konečný výsledek (odměnu) než na samotný proces učení a probíranou látku. Typem odměny jsou i známky, které mohou podporovat napětí a úzkost slabších studentů ve třídě a snižovat jejich sebevědomí. Autonomní student se neocitá pod stálým tlakem hodnocení a může se tak lépe soustředit na studium (Dörnyei, 2001, s. 129).

6. 2 Sebemotivační strategie

6. 2. 1 Strategie kontroly odhodlání

Představa budoucího úspěchu může pozitivně ovlivnit naše úsilí ve směřování k vytyčenému cíli. Techniky řízení odhodlání slouží k tomu, aby se student od tohoto cíle neodchyloval a průběžně pokračoval v jeho plnění.

6. 2. 2 Metakognitivní strategie

Slouží ke sledování a udržování pozornosti a zabraňují prokrastinaci. Opakujeme si povzbudivá slova jako například: „ještě chvíli vydržím“, „soustřed se, nevzdávej to“.

Je také možné představit si následky vyplývající z nesoustředění a možné chyby, což nás povzbudí k lepšímu výkonu, abychom se těmito nepříjemným následkům vyhnuli. Důležité je se zaměřit se na první kroky, nevsímat si rozsáhlého úkolu jako celku, jinak hrozí nebezpečí vzniku pochyb o jeho zvládnutí.

6. 2. 3 Strategie kontroly přesycení

Když činnost ztratí na své novosti, což se stává hlavně u rutinních, opakujících se úkolů, stává se nudnou. Je třeba ji nějak oživit, aby byla zábavnější, vyzývavější a vyžadovala větší pozornost. Změny zahrnují přeskupení sekvencí konání, změny tempa a nastavení dílčích cílů k překonání jednotvárnosti. K oživení studia je velmi přínosné užití fantazie.

6. 2. 4 Strategie kontroly pocitů

Některé pocity a nálady, jakými jsou například úzkost, strach a beznaděj, mohou negativně ovlivnit učební proces a oslabovat odhodlání. Vhodnými prostředky pro uvolnění stresů a rozptýlení při učení jsou například pozitivní myšlení či fyzická činnost, jakou může být zpěv či procházka, užití relaxačních a meditačních technik.

6. 2. 5 Strategie kontroly prostředí

Strategie kontroly prostředí se zabývají hlavně odstraňováním negativních vlivů prostředí a hledáním takových vlivů, které učení napomáhají. Jde především o odstranění rušivých elementů (hluk) a lákadel, které znemožňují soustředění. Mezi pozitivní vlivy se řadí například příznivý tlak ze strany prostředí, vyvolávaný učitelskými partnery a přáteli (Dörnyei, 2001, s. 110 – 115).

7. Výuka cizích jazyků pomocí technologií

7.1 Vymezení pojmů

Učební materiály založené na počítačových technologiích se označují zkratkou CALL (*Computer Assisted Language Learning*, výuka jazyků za pomoci počítačů) a objevily se počátkem osmdesátých let. Rané materiály zahrnovaly především klasická cvičení typu doplňování vynechaných slov, spojování částí vět patřících k sobě a vybírání správné odpovědi z více možností (*multiple-choice*), přičemž počítač poskytne zpětnou vazbu označením správné či nesprávné odpovědi a případné vysvětlení chyby. S touto metodou se dnes můžeme setkat především ve formě výukových CD-romů. Poté, co se rozšířilo využívání ICT (*Information and Communication Technology*, informační a komunikační technologie), převážila v 90. letech nad CALL technologiemi podporovaná výuka jazyka TELL (*Technology Enhanced Language Learning*, která již využívá možností internetu a nástrojů na něm založených (Dudeney a Hocklyová, 2007, s. 7).

Využívání technologií při učení se jazyku s sebou nese celou řadu výhod. K technologiím je v dnešní době poměrně snadný přístup a tvoří nedílnou součást života zejména mladých lidí, kterým pomáhají zvýšit motivaci k učení. Dále technologie umožňují přístup k autentickým materiálům, ať už jde o psaný text, video či audio. Internet zprostředkovává snadnou komunikaci s dalšími studenty a rodilými mluvčími, zároveň nabízí celou řadu interaktivních cvičení s okamžitou evaluací studentova výkonu, rychlejší vyhledávání apod.

Je tedy nasnadě otázka, proč se TELL se všemi svými přednostmi více nevyužívá při institucionalizovaném vzdělávání. Důvodů je několik. Jedním z nich je nedostatečné technické zázemí ve školách. Další spočívá v nedostatku vyškolených učitelů, kteří nemají představu, jaké možnosti TELL poskytuje, mnohdy ani nerozumí počítačům a technice anebo lpí na starých, ale „osvědčených“ metodách výuky. Užití TELL však nemusí nutně nahrazovat klasickou výuku. Spíše ji doplňuje a obohacuje, činí ji pro studenta přitažlivější a zábavnější, což zvyšuje jeho motivaci a efektivitu při dosahování stanovených cílů. TELL podporuje autonomní učení a snadněji přivádí studenta k autentickému obsahu. Nadměrným využíváním jakéhokoli druhu materiálu však dochází k jeho zevšednění a ztrátě zájmu o něj. Je proto vhodné kombinovat několik různých materiálů (Dudeney a Hocklyová, 2007, s. 9).

7. 2 Osvojování japonštiny v kontextu TELL

Japonština je pro osvojování pomocí technologií jazyk zvláště vhodný. Shimizuová (1997) například při studiu japonských znaků *kandži* doporučuje inovativní užití počítačových aplikací. Mnohé z nich totiž ukazují ortografické, fonologické i sémantické vlastnosti jednotlivých znaků naráz a usnadňují tak učení. Student navíc může postupovat svým vlastním tempem a má dostatečný čas k upevnění znalostí. Co se čtení týče, je velmi usnadňováno jak v japonském komiksu *manga*, tak v psaném textu užitím *furigany*. Internetové stránky a elektronické texty mají tu výhodu, že pokud původně *furiganu* neobsahují, lze ji k nim přidat pomocí různých nástrojů nebo po najetí myši na dané slovo se dá dokonce okamžitě zobrazit jeho čtení a překlad.

Domnívám se, že charakteristiky japonské moderní kultury jako takové – pestrost, barevnost, hravost a názorné zpracování autentického obsahu – výrazně napomáhají osvojování jazyka. Příkladem může být časté užití výrazně graficky zpracovaných titulků v japonských televizních pořadech, jejichž čtení podporuje a doplňuje poslech.

Další výhodou je několikeré zpracování příběhu. Úspěšná *manga* předloha je obvykle převedena do animované podoby a někdy dokonce i do formy televizního seriálu. Pokud student věnuje pozornost všem třem verzím, opakuje si tak obdobný okruh slovní zásoby a porozumění se tak postupně zvyšuje. Animované seriály se navíc vyznačují užitím hlasů s expresivním zabarvením a častým užitím běžné slovní zásoby a frází, které jsou tak dobře zapamatovatelné. Samozřejmě není vhodné se učit například pouze sledováním *anime*, naopak je žádoucí využít co nejširšího okruhu učebních materiálů.

Problém ve výuce mohou představovat pro japonštinu typické, avšak pro českého studenta těžko uchopitelné, onomatopoické výrazy *gitaigo* (popisují pocity), *giseigo* (zvuky vydávané živými bytostmi) a *giongo* (zvuky vydávané neživými objekty). Vyskytují se jak v řeči formální a hovorové, tak v psaném textu (Nuckollsová, 2004). Podle mého názoru je tento koncept srozumitelnější právě pomocí přiblížení v situacích zasazených do bohatého kontextu.

Poslech hudby a audio nahrávek je pro osvojování japonštiny neocenitelnou aktivitou, dá se totiž provozovat téměř kdekoli, i na místech, kde k jiným nástrojům učení nemá student přístup, například při pěším přesunu po městě. Je tak podporována

zásada vysoce imerzního prostředí⁴ a písně či *podcasty* poslouchané znovu a znovu usnadňují zapamatování si nových slovíček, ať již předešle přeložených z textu písně (*lyrics*), či nabytých jinou cestou. Kromě slovní zásoby se tím nezáměrně procvičuje i gramatika.

Sledování japonských televizních seriálů je vhodné k osvojení nové slovní zásoby z různých oblastí ve srozumitelném kontextu. Z hlediska žánru se japonské seriály dělí na detektivní (např. *HERO*), z oblasti právní (*Legal High*), romantické (*Hana Yori Dango*, *Densha Otoko*), z obchodního prostředí (*Hanzawa Naoki*), ze světa hudby (*Nodame Cantabile*), o jídle (*Oishinbo*), z prostředí vědy (Galileo), horory, dále kupříkladu o dětech (*Marumo no Okite*), ze školního prostředí (*Great Teacher Onizuka*), z oblasti sportu (*Buzzer Beat*), komediální (*My Boss My Hero*) a historické neboli *taiga* (*Jin*). Mezi studenty japonštiny je zvláště oblíbený seriál *Nihonjin no Shiranai Nihongo*, který pojednává o slovní zásobě pro japonštinu specifické, kterou v jiných jazycích nenajdeme. Pro začátečníky jsou asi nejvhodnější seriály romantické, s tematikou školního prostředí a o dětech, protože je v nich užito každodenního jednoduchého jazyka. Naopak náročnější na porozumění jsou se složitými zápletkami seriály detektivní a další úzce vymezené žánry s množstvím specifické slovní zásoby. Také v případě některých komedií je třeba jazyk znát, aby byl vtip, který je v japonštině často založen na slovní hříčce, správně pochopen. Toto široké seriálové spektrum zábavnou a poutavou formou přispívá k procvičování slovní zásoby z nejrůznějších oblastí a interakce rozdílně společensky postavených postav zároveň osvětlují užití zdvořilosti a důvěrných tvarů jazyka. Důležité je také názorné zobrazení nejazykové komunikační složky ve formě pro Japonce typické gestikulace a mimiky. Studentovi je kromě jazyka přiblížena i kultura, zvyky a mentalita japonského národa.

Japonský jazyk je bohatý na vyjadřování rozdílů v mezilidských vztazích v závislosti na společenském postavení, ať již s využitím *keiga* či důvěrného jazyka projevujícího se širokým rozpětím osobních zájmen a odlišného časování sloves (Watanabe, 2000, s. 123). Při internetové komunikaci s rodilými mluvčími hrozí nebezpečí nedorozumění pramenících z neznalosti těchto kulturně specifických rozdílů, k čemuž však dochází i při setkání se s cizinci v reálném životě. V japonštině se jedná například o oslovení jménem bez zdvořilostního sufixu, nicméně mezi vrstevníky a zvláště v neformální a neosobní internetové komunikaci to není tak velkým

⁴ Imerzní prostředí je takové prostředí, které zprostředkovává studentovi téměř nepřetržitý kontakt s cizím jazykem.

prohřeškem. Z tohoto hlediska zajišťuje internetová komunikace pro introvertnější studenty větší pocit jistoty.

7. 3. Internetové stránky a aplikace

Stránky můžeme rozdělit do tří kategorií: stránky pro výuku japonštiny, stránky s autentickým obsahem a stránky o studiu japonštiny ve formě blogů a internetových fór.

Stránky jsem vybírala na základě jejich využitelnosti pro autonomního studenta japonštiny. Čerpala jsem převážně z vlastní zkušenosti, ze zkušeností uživatelů fóra **Koohii**⁸, od studentů japonštiny a z žebříčků sestavených uživateli blogů. Zaměřila jsem se především na užitečnost a atraktivitu obsahu. Po vizuální stránce sice některé stránky zaostávají, ale to je většinou proto, že jsou již staršího data, kdy ještě nebyly možnosti formátování na tak vysoké úrovni jako dnes. Jejich obsah je nicméně i pro dnešní generaci studentů relevantní. Stejně tak nejsou některé blogy dnes už aktualizovány, ale v archivních příspěvcích se nachází množství užitečných informací. Internetový obsah se neustále mění a může se stát, že stránky zde prezentované budou zrušeny a odkazy na ně se stanou nefunkčními.

Při výběru jsem dále upřednostnila materiály dostupné zdarma, takže kromě několika výjimek vynechávám většinu placených aplikací a výukových programů dostupných na CD a DVD, které se stejně většinou podobají výuce podle instrukcí.

Jednotlivé aplikace, programy a internetové stránky byly zkoušeny ve Windows 7 a v internetovém prohlížeči Google Chrome, může se tedy stát, že je na jiných systémech a prohlížečích nebude možné spustit. Pro správné fungování některých videí, animací či dalšího interaktivního obsahu bude potřeba nainstalovat programy, jako jsou například Java, Adobe Flash Player, Quicktime Player, Shockwave Player či Windows Media Player. Na chybějící program vás příslušná stránka vždy upozorní.

Uvedla jsem stránky, které mi připadají užitečné či nějak zajímavé. Existuje však nespočet dalších a pro případné zájemce jsou dobrým startem k vyhledávání materiálů seznamy stránek vztahujících se k japonštině – **Jim Breen's Japanese Page**⁹, **Tofugu**¹⁰, **LinguaLift**¹¹, **Nihongo-e-na**¹², **Gakuu**¹³, **Yookoso**¹⁴ a **Guide to Japanese**¹⁵. **Web Alexa**¹⁶ uvádí nejnavštěvovanější stránky v Japonsku.

M-learning (mobile learning) neboli mobilní učení zahrnuje použití mobilních telefonů, chytrých telefonů, mp3 přehrávačů, notebooků, tabletů, PDA, čteček

elektronických knih a dalších zařízení (Dudeny a Hocklyová, 2007, s. 156). Hlavní výhodou je možnost učit se kdykoli a kdekoli, nezávisle na místě. Některé z aplikací mají i verze pro operační systém Android a systém iOS, který vyvinula společnost Apple a používá se v přístrojích typu iPhone, iPad a iPod. Seznam aplikací pro Android je zveřejněn na **RTKWiki**¹⁷, pro iOS taktéž **RTKWiki**¹⁸.

7. 3. 1 Užitečné nástroje

Prvním krokem, který může student podniknout, aby kolem sebe vytvořil imerzní prostředí, je změna jazyka (nastavení z původního jazyka do japonštiny) uživatelského rozhraní programů, jakými jsou například webový prohlížeč, mobilní telefon, emailový poskytovatel a operační systém.

Jazykové programy

ANKI¹⁹ je program založený na bázi strukturovaného opakování slovíček. Pomocí doplňku **Subs2srs**²⁰ do něj lze importovat multimediální obsah a umožnit tak učení se slovní zásobě v kontextu. **ANKI Emperor**²¹ je doplněk zvyšující studentovu motivaci tím, že za každé správně zodpovězené slovo dostává peníze, za které je možno „nakupovat“ památky a turisty vyhledávaná místa po celém Japonsku a budovat tak vlastní císařství. Doplněk **Yomichan**²² umožňuje snadné vytváření kartiček z textů v počítači.

Foreign Language Text Reader²³ a **Learning with Texts**²⁴ jsou programy napomáhající osvojování slovní zásoby při extenzivním čtení, založené na teoriích Krashena a **Kaufmana**²⁵.

Webové aplikace

Neocenitelným pomocníkem při čtení textů na internetu jsou doplňky **Rikaichan**²⁶ pro Firefox a **Rikaikun**²⁷ pro Google Chrome. Po aktivaci se po najetí myši na neznámé slovo v japonštině zobrazí čtení a překlad. Na podobném principu funguje rozšíření **Perapera Japanese Popup Dictionary**²⁸ pro Firefox. **Popjisyo**²⁹ po vložení webové adresy stránky v japonštině zobrazuje po najetí myši na neznámé slovo jeho čtení, překlad a význam *kandži*.

Některé aplikace dovedou přidat *furiganu* či latinku k veškerému textu na vybrané stránce. Patří mezi ně **Hiragana no megane**³⁰, **Rikai**³¹, **AddRuby**³². **jDictionary Parser**³³ nejenže souvislý japonský text bez mezer rozdělí na jednotlivá

slova, ale navíc přidá *furiganu* a jejich překlad. **YomoYomo**³⁴ dovede přidat *furiganu* jak do webové stránky, tak do zadaného textu. Obdobně funguje **Reading Tutor**³⁵, který navíc dokáže na základě vloženého textu určit jeho obtížnost. Jak název napovídá, **Romaji to hiragana converter**³⁶ převádí *romadži* do *hiragany*.

Characterizer³⁷ je zajímavý doplněk pro Firefox, který mění první písmena všech slov stránky v angličtině na významově odpovídající *kandži*. Pro rychlé vyhledávání znaků slouží **Handwritten kanji recognition**³⁸, který umožňuje napsat neznámý znak myší, a poté ho vyhledá. Nevýhodou je nutnost znát počet a pořadí tahů znaku. **Japanese verb conjugator**³⁹ je vhodný ke kontrole časování studentem vytvořených forem sloves. **Japanese verb deconjugator**⁴⁰ objasňuje strukturu časovaných sloves a adjektiv. **Kanji Alive**⁴¹ popisuje způsob, jak v internetových prohlížečích změnit japonský font.

Aozora Kindoru⁴² dovede převádět texty z Aozora Bunko do formátu *mobi*, který používají čtečky elektronických knih Kindle. Problematiku čtení japonských knih na čtečkách řeší uživatelé fóra **Koohii**⁴³. Další aplikace zmiňuje například **rtkwiki**⁴⁴.

IME (Input Method Editor)

Nástroje IME slouží k zadávání japonského textu do počítače. Předně by se asi každý student měl seznámit s Microsoft IME, který je dostupný po instalaci japonské jazykové sady ve Windows, jednoduchý návod na použití lze najít **zde**⁴⁵. Existují však i alternativy, jako třeba **Baidu IME**⁴⁶ a **Google IME**⁴⁷. Asijská jazyková sada Windows nepůsobí moc esteticky, ale umožňuje instalaci dalších **fontů**^{48, 49, 50}. **Kitsune**⁵¹ pro Firefox umožňuje alternativní zadávání textu do prohlížeče. **Japanese Typing Practice for Beginners**⁵² pravidla zadávání japonského textu shrnuje. **JWPC**⁵³ je jednoduchým textovým editorem se zabudovaným slovníkem.

7. 3. 2 Začátečníci

Začátečníkům je na internetu určen snad největší podíl učebních materiálů. **Sci.lang.japan FAQ**⁵⁴ odpovídá na nejčastější začátečnické dotazy týkající se japonštiny. Archiv stránky **Mangarama**⁵⁵ poskytuje krátké vtipné komiksy doplněné o audio nahrávku daného rozhovoru a přepis do *romadži*. **Tama Tamako**⁵⁶ vysvětluje začátečnickou japonštinu pomocí komentovaných animací.

Kana

Na **Unckel**⁵⁷ je možné vytisknout si kana kartičky. **Tofugu**⁵⁸ nabízí obrázkové mnemotechnické pomůcky pro studium hiragany. **Real Kana**⁵⁹ nabízí opakování čtení vybraných slabik kany. **Online Nihongo**⁶⁰ se soustředí na pořadí tahů kany. Další cvičení jsou dostupná na **Learn Hiragana Katakana**⁶¹.

Lekce

Začátečnické lekce poskytuje například **Japanese Lesson**⁶² a **JPLang**⁶³. Video lekce jsou dostupné na **Let's Learn Japanese**⁶⁴ a také na YouTube kanálech **JapanSocietyNYC**⁶⁵ a **JapanesePod101**⁶⁶.

Stránky určené dětem

I barevné a názorné stránky pro děti mohou začátečníkům zpočátku usnadnit učení jazyka. Mezi takové patří například **Punipuni**⁶⁷, **WaiWaiNihongo**⁶⁸, **Genki Japan**⁶⁹, **Kids Web Japan**⁷⁰ a **Tokorozawa**⁷¹. Stránky určené japonským dětem jsou vhodnější spíše pro mírně pokročilé studenty. Patří sem **NHK for School**⁷², **Yahoo kiddzu**⁷³ a **Nekopy**⁷⁴.

7. 3. 3 Znaky

Učení se znakům stylem „tah po tahu“ opakovaného psaní není moc efektivní. Lepšímu zapamatování napomáhá znalost radikálů a různé mnemotechnické pomůcky. Co se týče pořadí, v jakém se znaky učít, je lepší začít od těch jednodušších (s méně tahy), byť nejsou příliš používané. Skládají se pak totiž ve větší celky, u kterých lze znalost těchto jednoduchých znaků uplatnit. Také je možné se nejprve naučit význam znaků a později v průběhu studia jejich čtení v kontextu znakových složenin, se kterými se student setká při osvojování slovní zásoby. Nezbytné je samozřejmě opakování již naučených *kandži*, ať již pomocí aplikací založených na strukturovaném opakování nebo čtením. Znalost počtu a pořadí tahů *kandži* je výhodná pro vyhledávání neznámých znaků pomocí těchto měřítek nebo aplikací schopných rozpoznat psaný text. O teorii a vývoji *kandži* píše **Halpern**⁷⁵.

Reviewing the Kanji⁷⁶ je internetová aplikace založená na strukturovaném opakování významů *kandži* a příslušných mnemotechnických pomůcek podle Heisigových knih *Remembering the Kanji*. Prvních 2000 *kandži* se lze naučit velmi rychle, poté nastává fáze upevňování si znalostí významu a čtení při současném

osvojování slovní zásoby a později extenzivním čtením. **Howell**⁷⁷ poskytuje seznam radikálů a jejich význam v angličtině. Znaký podle použitého radikálu jsou seřazeny na **Nuthatch**⁷⁸. **GCSE Picture Kanji Cards**⁷⁹ nabízí mnemotechnické pomůcky s ilustracemi pro 200 *kandži*. Další mnemotechnické pomůcky se nachází na **Henshall Kanji Mnemonics**⁸⁰. **Kanji-A-Day**⁸¹ rozesílá na email denně jedno *kandži* se čtením, významem, pořadím tahů a obvyklými znakovými složeninami podle zvolené obtížnosti. **Kanji Jiten**⁸² je slovníkem *kandži*, ve kterém lze vyhledávat podle čtení, počtu tahů či úrovně dle zkoušky **Nihon Kanji Nouryoku Kentei**⁸³. Animace pořadí tahů jsou na **Kakijun**⁸⁴, **zde**⁸⁵ a na **Gahoh**⁸⁶. **Kanji alive**⁸⁷ je komplexní aplikace na učení *kandži* obsahující význam, čtení, počet a pořadí tahů, radikály a výslovnost složenin a odkaz na slovník **Kenkyusha**⁸⁸. Znalosti *kandži* lze testovat i na **Kanjiroushi**⁸⁹. Na stránkách **Kanji Connect**⁹⁰ se formou hry *kandži* propojují do slov. **AJAJT**⁹¹ nabízí 200 jednotlivých *kandži* zapojených do textů se slovníčkem.

7. 3. 4 Slovníky

Slovníky lze rozdělit na překladové, vhodné zejména pro začátečníky, a výkladové, které ocení pokročilejší uživatelé. Dále se setkáváme se slovníky internetovými a softwarovými. Slovníky neslouží pouze ke zjištění významu neznámého slova, ale mají i další užitečné funkce, které popíší u jednotlivých slovníků. Z výzkumu Nesiové a Meara (1994) vyplynulo, že lidé mají problém s pochopením správného významu slova ve slovníku, proto je důležité, aby měl slovník zabudovanou databázi příkladových vět, ze kterých se dá z kontextu význam snadněji odhadnout.

Překladové slovníky

WWWJDIC⁹² je projektem profesora Breena z Monash University v Melbourne. Slovník užívá i terminologických databází (např. právo, finance, termíny z buddhismu) a *kandži* lze vyhledávat podle radikálů, významu a čtení. **Jeffrey's Japanese and English Dictionary Server**⁹³ je zjednodušenou verzí WWWJDIC s možností uživatelského nastavení.

Tangorin⁹⁴ je založen na projektu WWWJDIC a zahrnuje příkladové věty, slovník místních a osobních jmen, terminologické slovníky, slovník *kandži* a slovník klasické japonštiny. Dokáže vyhledávat podle radikálů, zobrazuje četnost výskytu slov a po bezplatné registraci umožňuje vytvoření vlastních seznamů slovíček. **Denshi Jisho**⁹⁵ se podobá Tangorinu, nelze v něm však tvořit seznamy slovíček. Výsledky

vyhledávání odkazují i na příkladové věty, stránky Goo Jisho, Yahoo Jisho, Google, Google Image, JeKai, JGram, Wiktionary a japonskou Wikipedii.

Překladové i výkladové slovníky v japonštině

ALC Dictionary⁹⁶ je určen Japoncům, kteří se učí anglicky. Obsahuje množství příkladových vět a slovních spojení, najdeme zde i **slovník onomatopoií**⁹⁷. **Kotobank**⁹⁸ v sobě zahrnuje vyhledávání v různých databázích a encyklopediích, umí vyhledávat podle terminologických kategorií a odkazuje na aktuální články Asahi Shinbun, ve kterých se hledané slovo vyskytlo. **Weblio**⁹⁹ zahrnuje slovník výkladový, překladový, tezaurus a slovník archaismů. Podporuje i vyhledávání podle kategorií. Dalšími japonskými slovníky jsou například **Sanseido**¹⁰⁰ a **Goo**¹⁰¹, který je online verzí výkladového slovníku Daijirin a slovníku Exceed.

Terminologické slovníky

Glova¹⁰² obsahuje pojmy z oblasti IT, medicíny, umění, ekonomie, práva, literatury a další. **e-Words**¹⁰³ se specializuje na informační technologie. Stránky **Mizuho**¹⁰⁴ obsahují PDF soubory s pojmy z oblasti trhu, účetnictví, ekonomie a jim podobné, přeložené do angličtiny. **Keizai nihongo**¹⁰⁵ uvádí termíny z oblasti ekonomie, obchodu a sociálních věcí.

Speciální slovníky

RNNNEWS¹⁰⁶ obsahuje slova vyskytující se v aktuálním anglickém tisku a vysvětluje je japonsky. **HinokiRyu**¹⁰⁷ vypisuje slova podobná slovu hledanému a ukazuje nejčastější syntaktické napojení tohoto slova na partikule a slova následující. **Zokugo**¹⁰⁸ je slovníkem hovorového jazyka. Nejobsáhlejším etymologickým slovníkem *kandži* na internetu je **Kanji Networks**¹⁰⁹. **Gogen-allguide**¹¹⁰ je etymologický slovník vysvětlující původ kolem 2700 výrazů z běžného života, přísloví, idiomů, složenin *jodžidžukugo*, zastaralých slov, atd. **Mihongo**¹¹¹ je obrázkový slovník obsahující pojmy vážící se k japonské kultuře. **Kotowaza**¹¹² se v japonštině věnuje příslovím. **OJAD**¹¹³ slovník japonského přízvuku, který obsahuje tónové diagramy a výslovnost slov z běžných učebnic japonštiny. **Hantaigo**¹¹⁴ představuje slovník antonym. **Counting Dictionary**¹¹⁵ je slovníkem numerativů.

Programy

CbJisho¹¹⁶ je anglicko-japonský slovník, který třídí výsledky hledání podle četnosti výskytu slova na blozích, v novinách a v románech. Výsledky můžeme dále třídit podle JLPT úrovně a běžnosti výskytu a lze je exportovat. **Tagaini Jisho**¹¹⁷ je slovníkem a zároveň komplexním nástrojem pro správu slovní zásoby. Navíc obsahuje animace tahů více než 6000 *kandži*. Podobné funkce má i **Wakan**¹¹⁸.

7. 3. 5 Slovní zásoba

Běžná slovní zásoba

Na stránce **Goi-test**¹¹⁹ je možné po zaškrtnutí známých slovíček zjistit přibližnou velikost své slovní zásoby. **Renshuu**¹²⁰ nabízí možnost strukturovaného opakování slovíček a znaků vyskytujících se v testech JLPT, *Kandži Kentei* a v nejužívanějších učebnicích japonštiny (Genki, Japanese for Busy People, atd.) či slovíček vlastních nebo ostatních uživatelů. U každého slova je uvedeno množství příkladových vět, vkládat se dají i věty vlastní. Počet naučených slovíček se zaznamenává do grafu a po překonání určitých cílů student získá barevnou pečeť na kartičku úspěchů. Ke stránce přísluší i uživatelské fórum. Zpoplatněná část stránky nabízí i testy poslechu, gramatiky, křížovky a pracovní listy. Aplikace **iKnow**¹²¹ je v současné době zpoplatněná, ale začátečníkům a mírně pokročilým ji nelze než doporučit. Je založena na strukturovaném opakování 6000 nejpoužívanějších japonských slov zapojených do vět a doplněných o audio nahrávku. Podobně lze studovat i *kandži* a vlastnoručně zadaná slovíčka. Lze si stanovovat cíle a jejich plnění a pokrok je opět zaznamenáván v grafech. Aplikace se dá použít i na platformách iPhone a Android. **Cooori**¹²² je další webovou aplikací pro strukturované opakování slovíček, bohužel také zpoplatněnou. Studenti mohou nicméně uplatnit slevu. Oceňovaná aplikace **Memrise**¹²³ je prozatím zdarma a nabízí strukturované opakování seznamů slovíček vytvořených uživateli. Postup v plnění cíle je zobrazován rostoucími květinami pěstovanými ze semínka. **Japan-activator**¹²⁴ jsou další, velmi propracované stránky s lekcemi a interaktivním obsahem. Jsou zdarma, ale za pomoc s tvorbou obsahu stránky se otevře další obsah. **Japanese Class**¹²⁵ nabízí také interaktivní učení slovíček a sledování pokroku studenta.

Learning Chocolate¹²⁶ je obrázkovou databází slovíček s nahrávkou výslovnosti a interaktivními cvičeními. Podobnou stránkou, ale bez cvičení je **Language Guide**¹²⁷.

Specializovaná slovní zásoba

Audio blog Onomatopets¹²⁸ na základě audionahrávky, obrázku a příkladové věty vysvětluje význam onomatopoií. **Mrs.Onomatopoeia's Diary**¹²⁹ prezentuje krátké blogové zápisky s vysvětlivkami použitých onomatopoií. **Goo slovník onomatopoií**¹³⁰ uvádí nejčastější kolokace, ve kterých se nacházejí. **NINJAL**¹³¹ (National Institute for Japanese Language and Linguistics) uvádí nejpoužívanější onomatopoeie, jejich užití ve větách a v krátkém komiksu.

Podobně jako onomatopoeie zpracovala **Mrs.Onomatopoeia**¹³² japonské idiomy. **Nihongo Navigator**¹³³ seznamuje uživatele se slovní zásobou zábavnou formou pomocí fotografií nápisů viditelných v japonských obchodech, v reklamních sděleních, návěstích a upozorněních. **Neverland**¹³⁴ popisuje tlačítka japonských zařízení a spotřebičů, jakými jsou video, mikrovlnná trouba, klimatizace, toaleta, rýžovar, pračka a automat na jízdenky.

7. 3. 6 Poslech

MyKikitori¹³⁵ uvádí poslechová cvičení s kvízem pro začátečníky vycházející z učebnice Genki. **NHK**¹³⁶ nabízí audio kurzy určené studentům středních škol na témata klasické i současné literatury, politiky, morálky, hudby, matematiky, jazykovědy atd. K dispozici jsou i psané doprovodné materiály. **News in Slow Japanese**¹³⁷ představují různá témata blízká japonské kultuře s japonským přepisem, překladem do angličtiny a seznamem slovíček. Stránky **Kankomie**¹³⁸ prezentují pověsti z prefektury Mie s japonským přepisem a animacemi. Na stránce **Japanese Songs**¹³⁹ je zveřejněno 56 dětských písniček, písní zpívaných v japonských školách a tradičních písní se slovy v japonštině a angličtině. Ke každé je navíc přiložen malý slovníček a notový zápis.

Výslovnost

RhinoSpike¹⁴⁰ je komunita založená na výměně audio souborů nahraných rodilými mluvčími. Student může o slovo či celý text, který chce slyšet namluvený, požádat a někdo tento požadavek pak vyplní. Na podobném principu funguje japonská stránka **Koebu**¹⁴¹. **Forvo**¹⁴² nabízí výslovnost 42 000 slov, jmen a slovních spojení namluvených rodilými mluvčími.

Podcasty

Podcasty jsou většinou audio nahrávky (ale i video) různé délky (nejčastěji trvající do hodiny), zabývající se různorodými tématy, které vycházejí s určitou pravidelností. Jsou vhodné zejména k procvičení neformální japonštiny. Dají se i stáhnout a kdykoli poslouchat v mp3 přehrávači.

Velmi doporučuji si zdarma stáhnout program **iTunes**¹⁴³, kde je možné po nastavení japonské lokalizace poslouchat japonské rozhlasové pořady i *podcasty* na různé náměty zdarma. **Voiceblog**¹⁴⁴ je portál japonských audioblogů, ve kterých lze vyhledávat podle kategorií (např. povídání o knihách, cestování, divadlo, zábavní průmysl, krása a zdraví atd.) či oblíbenosti. **Podcast Rank**¹⁴⁵ je rozcestníkem umožňujícím vyhledávat *podcasty* publikované na internetu podle obsahu (o umění, jídle, zprávy, politika, vzdělávání, věda, technologie, hudba, sport, osobní blogy atd.) či podle žánru (zábava, vážná témata, roztomilé, podivné atd.). Také můžete zadat svoje pohlaví, věk, koníčky či povolání a stránka vyhledá *podcasty*, které by vás mohly nejvíce zajímat. Náměty na zajímavé *podcasty* poskytují uživatelé fóra **Koohii**¹⁴⁶. Další *podcasty* zdarma lze naléznout na stránce **SBS**¹⁴⁷ a dále na **TBS Radio**¹⁴⁸, kde je k dispozici obsah určený rodilým mluvčím, a tudíž vhodný pro pokročilé studenty.

JapanesePod101¹⁴⁹ nabízí audio i video *podcasty* s doplňujícími studijními materiály. Jedná se sice o stránku placenou, ale díky svému kvalitnímu obsahu patří k těm, do kterých se vyplatí investovat. Není třeba si rovnou kupovat prémiové členství, ale za 1 dolar lze na měsíc získat přístup ke všem výhodám a k 60 audio lekcím s pracovními listy. Přístup zcela zdarma je omezen na 7 dní. Při registraci je možné si vybrat jazykovou úroveň (začátečník, středně pokročilý, pokročilý).

Audioknihy

Japanese Classical Literature at Bedtime¹⁵⁰ zahrnuje audio nahrávky klasické japonské literatury doplněné japonským přepisem a někdy i překladem do angličtiny.

Seznam audioknih uživatelů fóra RTK¹⁵¹ obsahuje japonský přepis a anglický překlad. **Hukumusume**¹⁵² předkládá namluvené pohádky, Ezopovy bajky a japonské příběhy s přepisem do japonštiny a překladem do angličtiny.

Rozhlasové vysílání

Japonské veřejné i soukromé rádiové stanice poskytují rozmanitý autentický obsah. Japonská veřejnoprávní stanice NHK poskytuje tři rozhlasové kanály – **NHK R1**¹⁵³,

NHK R2¹⁵⁴ a **NHK FM**¹⁵⁵. Další stanice lze nalézt na **Simul Radio**¹⁵⁶ nebo **Surf Music**¹⁵⁷, na **Tunein**¹⁵⁸ je možné vyhledávat stanice podle prefektur.

7. 3. 7 Čtení

Četba v japonštině

Nejbohatším zdrojem japonské literatury je portál **Aozora Bunko**¹⁵⁹, návod na použití stránky najdete na **JapanNewbie**¹⁶⁰. Další knihy se nacházejí na stránkách projektu **Gutenberg**¹⁶¹. **Kotonoha**¹⁶² je zajímavou komunitou, v níž Japonci vyjadřují své názory na různé otázky. **E-hon**¹⁶³ jsou obrázkové pohádky a příběhy z Japonska. Digitální knihovna japonského **P.E.N. klubu**¹⁶⁴ nabízí velké množství románů, poezie (tanka, haiku), dramát, scénářů, kritik a esejí. Nespočet textů poskytuje japonská **Wikipedie**¹⁶⁵ a zajímavé články lze nalézt i na portálech **Goo**¹⁶⁶, **Yahoo**¹⁶⁷ a **MSN**¹⁶⁸.

Četba v japonštině s překladem

LingQ¹⁶⁹ je výukový systém jazyka založený na poslechu a učení se slovní zásobě z přiloženého přepisu. Přístup k veškerým textům i s audio soubory je zdarma, avšak funkce strukturovaného opakování a dalších cvičení jsou zpoplatněné. **Reading Materials**¹⁷⁰ nabízí přes 200 textů doplněných slovníčkem. Obtížnost textů je odstupňována pomocí hvězdiček – čím víc hvězdiček, tím obtížnější. **Chokochoko**¹⁷¹ poskytuje texty na různá témata opatřené slovníčkem. **Nihongo-Juku**¹⁷² obsahuje texty pro pokročilé s audio nahrávkou a slovníčkem. **Bauddha**¹⁷³ poskytuje knihy, ve kterých je jedna stránka anglicky a protějščí japonsky. K dispozici jsou například příběhy Sherlocka Holmese, *Velký Gatsby* a *Stroj času*. Na **Nippon Talk**¹⁷⁴ jsou články opatřené *furiganou* a anglickým překladem. **Traditional Japanese Children's Stories**¹⁷⁵ shromažďují tradiční japonské příběhy doplněné slovníčkem a anglickým překladem. Další příběhy v japonštině s překladem jsou na **Old Stories of Japan**¹⁷⁶.

Zpravodajské deníky

Četba autentických textů ve formě zpravodajských deníků je určena pokročilejším studentům, provozovatelé některých stránek nicméně nabízejí i verze v jednoduché japonštině: **NHK News Easy**¹⁷⁷. Nejznámější jsou pak deníky **Asahi**¹⁷⁸, **Mainichi**¹⁷⁹, **Yomiuri**¹⁸⁰, **NHK News**¹⁸¹ a **Nikkei**¹⁸². Na **News24**¹⁸³ jsou k dispozici i videa.

7. 3. 8 Gramatika

Na stránce **Visualizing Japanese Grammar**¹⁸⁴ je 66 flashových animací názorně vysvětlujících začátečnickou gramatiku doplněných vysvětlením, příkladem použití a kvízem. Na **Situational Japanese Grammar Videos**¹⁸⁵ demonstrativní videa vysvětlují problematiku tzv. *jarimoraidóši*, k dispozici je i přepis. **JGram**¹⁸⁶ je rozsáhlou databází gramatiky doplněnou příkladovými větami. Jednotlivé gramatické jevy se dají prohlížet podle úrovní JLPT. Po bezplatné registraci lze tvořit individuální studijní seznamy. **The Japanese Page**¹⁸⁷ srozumitelně vysvětluje 100 jevů začátečnické gramatiky. **Tae Kim's Grammar Guide**¹⁸⁸ je gramatickou příručkou postihující gramatiku pro začátečníky a pokročilé.

7. 3. 9 Video

Pro lepší porozumění je pro začátečníky vhodné sledovat již známé anglické filmy (či jiné cizojazyčné) a seriály s japonskými titulky či dabingem. **Media-Guide**¹⁸⁹ nabízí doporučení a krátký popis seriálů, filmů, *anime* a televizních pořadů, které stojí za zhlédnutí. Uvedena je jazyková obtížnost.

Zprávy na stanici TBS lze sledovat na **TBS News**¹⁹⁰. Množství autentických videí, tzv. *vlogů* (video blogů) lze sledovat na YouTube, pro lepší vyhledávání je však vhodné nastavit japonskou lokalizaci. Zajímavé kanály zmiňují na **fóru Koohii**¹⁹¹. Své oficiální vysílání mají i **TV Asahi**¹⁹², **ANN NEWS**¹⁹³ a **NHK**¹⁹⁴. Japonskou obdobou YouTube je **NicoNico**¹⁹⁵. Videá je možné vyhledávat i na **Daily Motion**¹⁹⁶ a **Veoh**¹⁹⁷. Legální stránky poskytující *anime* jsou například **Animax**¹⁹⁸, **Crunchyroll**¹⁹⁹, **Hulu**²⁰⁰, **Viz**²⁰¹, **Aniplex**²⁰². Seznam dalších se nachází v příspěvku fóra **Crunchyroll**²⁰³. Největšími databázemi japonských seriálů jsou **DramaWiki**²⁰⁴, **MyDramaList**²⁰⁵ a **AsianWiki**²⁰⁶ a **JDorama**²⁰⁷. Přepisy známých japonských seriálů lze najít na **Drama Note**²⁰⁸, **Japanese-transkripts**²⁰⁹ a titulky na **D-addicts**²¹⁰. *Anime* pak na **Anime Transcripts**²¹¹. **Nihongo no mori**²¹² nabízí výuková videa slovíček i gramatiky, s titulky i bez nich.

7. 3. 10 Sociální média

Cenným nástrojem je komunikace v reálném čase, tzv. chat, který rozdělujeme na textový a audio chat. K jeho realizaci slouží *instant messaging* (IM) programy, mezi ty nejrozšířenější patří Skype, Yahoo! Messenger, MSN Messenger a Google Talk.

Dudenev a Hocklyová (2007, s. 71), narozdíl například od Aidy (1997), překvapivě neuvádí možnost chatu s rodilými mluvčími, která je v TELL podle mého názoru stěžejní složkou při rozvíjení mluvení.

Učební komunity

Lang-8²¹³ sdružuje studenty celé řady jazyků a umožňuje jim nahrávat text, který sami napíšou v cizím jazyce, aby následně mohl být opraven rodilými mluvčími, a tak je poskytnuta zpětná vazba. Je asi nejlepším nástrojem ke zlepšování psaní v cizím jazyce. Podobně si pomáhají uživatelé navzájem na **Livemocha**²¹⁴, kde rodilí mluvčí mohou navíc komentovat audio nahrávky studentů. Stránka dále po registraci nabízí lekce japonštiny zdarma využívající kartičky (*flashcards*) s obrázky a audiem.

Fóra

Na fórech je možno komunikovat s lidmi, kteří sdílí zájem o Japonsko, jeho jazyk a kulturu. Mezi největší patří **Japan Reference**²¹⁵, **Yahoo Groups**²¹⁶, **Gaijinpot**²¹⁷, **Guide to Japanese**²¹⁸ a **Koohii**²¹⁹. **Japanese Stack Exchange**²²⁰ slouží k pokládání dotazů ohledně japonštiny a vyhledávat je možné i v dotazech již zodpovězených.

Jazyková výměna

Pomocí fóra na **Japan-guide**²²¹ se lze seznámit s lidmi zajímavými se o japonskou kulturu či s Japonci hledajícími partnery pro jazykovou výměnu. Podobně se dá seznámit na **My Language Exchange**²²².

Sociální síť

Mixi²²³ je nejpoužívanější japonskou sociální sítí, avšak pro registraci je nutné mít japonské telefonní číslo a být na stránku pozván již registrovaným uživatelem. Příspěvky v komunitách může nicméně prohlížet i jako neregistrovaný uživatel.

Na **Twitteru**²²⁴ je možno sledovat japonské uživatele a číst jejich příspěvky, které jsou svou krátkou formou snadno vstřebatelné a rozšiřovat si tak slovní zásobu a gramatické konstrukce často typické především pro moderní internetový hovorový jazyk. Příkladem japonského účtu je **Mikamika59**²²⁵. Dále lze samozřejmě s Japonci komunikovat psaním krátkých zpráv. Existují i uživatelé, jejichž příspěvky se týkají učení japonštiny, například **Learn Kanji**²²⁶.

7. 3. 11 Stránky s různorodým obsahem

Na internetu se vyskytuje řada webových stránek, které se nezabývají pouze jednou oblastí či jazykovou dovedností, ale pokrývají jich hned několik. Popsat všechny aspekty takovýchto stránek by bylo nad rámec této práce, proto uvedu jen názvy těch nejzajímavějších.

Japanese about²²⁷ v krátkých článkách srozumitelně probírá veškeré aspekty japonštiny. Dále sem patří **The Japanese Learner**²²⁸, **Tofugu**²²⁹, **LinguaLift**²³⁰, **AccessJ**²³¹, **Japanese Study Now!**²³², **Guide to Japanese**²³³, **Chokochoko**²³⁴, **Charles Kelly's Online Japanese Language Study Materials**²³⁵, **Japan Reference**²³⁶, **Yookoso**²³⁷, **Jim Breen's Japanese Page**²³⁸, **Zonjineko**²³⁹, **The Japanese Page**²⁴⁰, **Nihon Shock**²⁴¹, **CosCom**²⁴², **Japanese-Nihongo**²⁴³, **Mikoto**²⁴⁴, **AJALT**²⁴⁵, **Japanese Level Up**²⁴⁶, **Imabi**²⁴⁷ a **Japanese-online**²⁴⁸.

Lekce japonštiny pak poskytuje web Japan Foundation **Erin ga chousen**²⁴⁹, **U-biq**²⁵⁰, **Charles Sturt University**²⁵¹, **York University**²⁵² a **Massachusetts Institute of Technology**²⁵³. **NHK World**²⁵⁴ nabízí 50 lekcí pro začátečníky v kombinaci japonštiny a angličtiny s přepisem audia.

7. 3. 12 Úzce zaměřené stránky

Stránka **Aizuchi**²⁵⁵ pomocí krátkých videí s přepisem do japonštiny osvětluje použití základních přitakávacích výrazů *aizuči*. Dále vysvětluje jejich správnou intonaci.

JLPT

Informace o zkoušce a ukázkové testy jsou dostupné na oficiálních stránkách **JLPT**²⁵⁶. Další materiály lze najít na **JLPT Study Page**²⁵⁷, kde jsou popsány testy do roku 2004. Podle nových testů má učební materiály zpracované **Tanos**²⁵⁸, kde jsou uvedeny seznamy doporučené slovní zásoby, gramatických jevů a *kandži*. Navíc je možné pomocí jednoduchého zatrhávání zjistit svoji přibližnou JLPT úroveň. Staré testy z let 1991 až 2006 (*kandži*, slovíčka, poslech i čtení) je možno vyzkoušet na **JaTest**²⁵⁹. Poslechová cvičení jsou k dispozici na YouTube kanálu **Nihongo Den**²⁶⁰. Množství cvičení je i na **E-japanese**²⁶¹. Stránka **Kanji+**²⁶², na kterou je nutno se přihlásit přes účet Google, procvičuje slovíčka a JLPT *kandži*. Obdobně funguje **Real Kanji**²⁶³.

Nářečí

Nejrozšířenějšímu japonskému nářečí se věnují stránky **Kansaiben**²⁶⁴ a **East Studies**²⁶⁵. Gramatická specifika ostatních nářečí stručně vysvětluje **Hougen**²⁶⁶.

Klasická japonština

Úvod do klasické japonštiny poskytuje **Tofugu**²⁶⁷, obsáhlé informace jsou k dispozici na **Kafka-fuura**²⁶⁸ a **Classical Japanese**²⁶⁹. Slovník klasické japonštiny je překladový **Tangorin**²⁷⁰ a výkladový **Weblio**²⁷¹. **Raku-kobun**²⁷² nabízí úryvky z děl klasické literatury doplněné otázkami k textu.

Keigo a obchodní japonština

Pomoc čerstvým zaměstnancům firem v oblasti užívání *keiga* a chování nabízí **Digital-sense**²⁷³. K demonstraci, témat jakými jsou úprava zevnějšku, správné chování, vztahy na pracovišti a další, je použit komiks a následný rozhovor postav o dané problematice. Krátké animace odstupňované podle jazykové úrovně se zaměřením na situace spjaté s prací ve firmě nabízí i **AJALT**²⁷⁴. **Bunka.go**²⁷⁵ v několika video lekcích a přiložené příručce vysvětluje použití *keiga*.

Nejazykové komunikační prostředky

Ke komunikačním prostředkům patří i prostředky nejazykové. Této problematice se věnuje kniha **70 Japanese Gestures**²⁷⁶, článek **Japanese Body Language**²⁷⁷ a článek na **Tofugu**²⁷⁸. K japonskému písemnému projevu neodmyslitelně patří používání emotikon (smajlíků). Jejich přehled je například na stránce **Facemark**²⁷⁹, kde se emotikony dají i stáhnout do počítače pro použití v Microsoft IME.

Koníčky

Origami-club²⁸⁰ poskytuje řadu animovaných či obrázkových návodů pro skládání origami, a to jak v japonštině, tak v angličtině. **Cookpad**²⁸¹ je portálem s recepty v japonštině. Stránky organizace The Japan Foundation **Anime-manga**²⁸² popisují charakteristický styl, typy postav a výrazové prostředky v *manze* a *anime*. **Todoufuken Geemu**²⁸³ je hra založená na hledání prefektur a měst na slepé mapě Japonska.

7. 3. 13 Kultura a společnost

Stránky v této kategorii nejsou zaměřené na výuku japonštiny, ale na popis japonské kultury a společnosti. Znalosti o národu, jehož jazyk studujeme, nejsou však o nic méně důležité než znalost jazyka samotného.

What Japan Thinks²⁸⁴ předkládá výsledky japonských anket a dotazníků na nejrůznější témata. Na blogu **1000 things about Japan**²⁸⁵ hovoří americká psychologka o svých zkušenostech s Japonci v Japonsku, kde žila přes 20 let. **Culture Japan**²⁸⁶ je největším blogem zabývajícím se především *anime*, ale nechybí ani bohatě fotograficky dokumentované příspěvky obecnějšího rázu. **Tokyo Times**²⁸⁷ je fotografický blog v krátkých komentářích zprostředkovávající pohledy do života Japonců. Dalšími zajímavými blogy jsou například **AltJapan**²⁸⁸. **JNTO**²⁸⁹ (Japan National Tourism Organization) nabízí kromě informací pro turisty i popis prvků tradiční japonské kultury. **Asobi no daizukan**²⁹⁰ popisuje hry japonských dětí.

7. 3. 14 Blogy

Technologie RSS (*Really Simple Syndication*) pomáhá rychle a efektivně procházet denní přísun nových článků na sledovaných blozích a dalších stránkách. Některé z níže zmiňovaných blogů již nejsou pravidelně aktualizovány, nicméně v jejich archívech se dají najít zajímavé informace. **Japanalyst**²⁹¹ poskytuje databázi blogů o Japonsku s krátkým popisem jejich obsahu. Dalším seznamem je **Japan Blog List**²⁹². Zajímavými blogy jsou také **This Japanese Life**²⁹³, **Japangasm**²⁹⁴, **Gakuranman**²⁹⁵, **JapanNewbie**²⁹⁶, **Japanese Rule of 7**²⁹⁷, **Spoon and Tamago**²⁹⁸, **Japan Subculture**²⁹⁹, **Shisaku**³⁰⁰, **Just Hungry**³⁰¹ a **Neojaponisme**³⁰².

V japonštině

Největším blogovým poskytovatelem je v Japonsku **Ameblo**³⁰³ a větší množství blogů se nachází i na **Seesaa Blog**³⁰⁴. Blogy vhodné ke sledování na těchto stránkách lze vyhledat pomocí klíčových slov. **Pumimaru**³⁰⁵ je blog japonské maminky popisující pomocí obrázků a krátkých zápisků vtipným způsobem strasti výchovy dětí. **Nihongo day by day**³⁰⁶ je blog v japonštině, ale k dispozici je i jeho anglická verze.

O japonštině

Maggie Sensei³⁰⁷ vysvětluje zábavnou a srozumitelnou formou problémy spadající do kategorií slovní zásoby, slangu, gramatiky, slovních spojení a kultury.

Tvůrce kultovního blogu **AJATT**³⁰⁸ je zastáncem imerzní teorie a jeho vtipnou formou podané články motivují a poskytují mnoho cenných rad ve všech oblastech studia japonštiny. **Nihongojouzu**³⁰⁹ publikuje příspěvky zaměřené na samostudium a strategie učení. **Nihongo Shtics**³¹⁰ obsahuje příspěvky o zajímavé slovní zásobě.

Závěr

Japonštinu si lze osvojovat i jiným, přirozenějším způsobem, než jakým je učení slovíček a gramatických pravidel z paměti. Myslím si, že klíčem k efektivnímu učení je na základě individuální osobnosti studenta nalézt vhodnou kombinaci přístupů, které zajistí kýžený přísun znalostí a udržení vyžadované učební látky v paměti způsobem, který je pro studenta zajímavý a podněcuje jeho zájem o učivo. Všudypřítomné technologie zpřístupňují obsah, se kterým by se student jiným způsobem seznamoval jen obtížně. Jedná se hlavně o autentické materiály ve formě zvukové i psané. Neocenitelným přínosem je také možnost komunikace, ať již s rodilými mluvčími, tak i s ostatními studenty za účelem vzájemné motivace a výměny zkušeností.

Z výše popsaných zdrojů považuji osobně za nejužitečnější aplikace pro strukturované opakování slovíček. Grafy, tabulky a různé odměny za postup v plnění cílů navíc studenta motivují k dalšímu snažení. Studenty japonštiny nejvíce používaný program je pravděpodobně ANKI, který je vysoce přizpůsobitelný, přístupný i offline a vyniká možností přidávat svůj vlastní materiál. Za zmínku stojí i internetové aplikace Renshuu, Memrise a Japan-activator. Pro opakování *kanđži* za použití mnemotechnických pomůcek doporučuji Reviewing the Kanji.

Nejpoužívanějšími slovníky jsou překladové Tangorin a ALC Dictionary a výkladový Weblio. Stránky HinokiRyu jsou neocenitelné pro správné syntaktické zapojení slov do kontextu věty. V kategorii gramatiky bych zmínila především databázi JGram, příručku Tae Kim's Grammar Guide a stránky Visualizing Japanese Grammar. Pro přípravu na testy JLPT jsou dobře využitelné stránky Tanos.

Autentické materiály ve formě textu zahrnují kolekci literatury Aozora Bunko, digitální knihovnu japonského P.E.N. klubu, blogy Japonců, internetové verze známých zpravodajských deníků a japonskou Wikipedii. Z audio materiálů bych vyzdvihla *podcasty* na iTunes, databázi audioblogů Voiceblog a rozhlasové vysílání NHK. Nezanedbatelnou část autentických materiálů představuje i *manga*, *anime*, japonské seriály a hudba. Rozvíjení dovednosti psaní podporuje komunitně založená stránka Lang-8, mluvení s rodilými mluvčími lze procvičovat přes Skype.

Výše navrhované stránky nemusí vyhovovat všem typům studentů, avšak z nepřeberného množství zdrojů a učebních materiálů si jistě každý vybere něco zajímavého. Doufám, že tato práce studenty japonštiny povzbudí a pomůže jim k dosažení jejich cílů na cestě k jazykové způsobilosti.

Abstract

The first part of this thesis introduces main methods of second language acquisition and highlights the importance of individual learning styles and strategies in the language learning. Because the acquisition of lexis is substantial to development of communicative skills, particular attention is paid to lexical strategies. Learner's autonomy and motivation is further emphasized as the student's free choice of the study materials results in highly effective language acquisition. The second part concerned with TELL enhanced learning of Japanese consists of brief descriptions of websites and applications in order to show resources which can be utilized to acquire language proficiency in an enjoyable and motivating way.

Key words: JSL, motivation, learning styles, learning strategies, lexical strategies,
TELL, learner autonomy, Japanese

Citovaná literatura a prameny

AHMED, M. O. Vocabulary learning techniques. *Beyond words: papers from the Annual Meeting of the British Association for Applied Linguistics held at the University of Exeter, September 1988*. Ed. P. MEARA. London: British Association for Applied Linguistics, in association with Centre for Information on Language Teaching and Research, 1989, s. 3–14. ISBN

ARNOLD, Jane. *Affect in language learning*. New York, NY: Cambridge University Press, 1999, xiv, 346 p. ISBN 05-216-5963-9.

BENSON, Phil. *Teaching and researching autonomy in language learning*. New York: Longman, 2001, xi, 260 p. ISBN 05-823-6816-2.

BLOOM, Kristine C. a Thomas J. SHUELL. Effects of massed and distributed practice on the learning and retention of second-language vocabulary. *The Journal of Educational Research*. 1981, roč. 74, č. 4, s. 245–248.

BOWN, Jennifer a Cynthia J. WHITE. Affect in a self-regulatory framework for language learning. *System* [online]. 2010, vol. 38, issue 3, s. 432–443 [cit. 2014-04-22]. DOI: 10.1016/j.system.2010.03.016. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0346251X1000076X>

BROADY, Elspeth a M. KENNING. *Promoting learner autonomy in university language teaching*. London: Association for French Language Studies in association with the Centre for Information on Language Teaching and Research, 1996, 259 p. ISBN 18-740-1655-0.

BROWN, H. *Teaching by principles: an interactive approach to language pedagogy*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall Regents, 1994, xii, 467 p. ISBN 01-332-8220-1.

COADY, James a T. HUCKIN. *Second language vocabulary acquisition*. New York: Cambridge University Press, 1997, 299 s. ISBN 0-521-56764-5.

COHEN, Andrew D. The Use of Verbal and Imagery Mnemonics in Second-Language Vocabulary Learning. *Studies in Second Language Acquisition* [online]. 1987, vol. 9, issue 01, s. 43–61 [cit. 2014-04-19]. DOI: 10.1017/S0272263100006501.

- COHEN, Andrew D. *Language learning: insights for learners, teachers, and researchers*. New York: Newbury House, 1990. ISBN 08-384-2676-X.
- COOK, Haruko M., Mildred TAHARA a Kyoko KIJJIRIDA. *New trends and issues in teaching Japanese language and culture*. Honolulu: Univ. of Hawaii Press, 1997.
- DEMPSTER, Frank N. Effects of variable encoding and spaced presentations on vocabulary learning. *Journal of Educational Psychology*. 1987, roč. 79, č. 2, s. 162–170. DOI: 10.1037/0022-0663.79.2.162.
- DICKINSON, Leslie. *Self-instruction in language learning*. New York: Cambridge University Press, 1987, viii, 200 p. ISBN 05-213-1967-6.
- DÖRNYEI, Zoltán a I. OTTÓ. Motivation in action: A process model of L2 motivation. *Working Papers in Applied Linguistics*[online]. London: Thames Valley University, 1998, Vol. 4, s. 43–69 [cit. 2014-04-03].
- DÖRNYEI, Zoltán. *Motivation and second language acquisition*. Honolulu, Hawaii: Univ. of Hawaii Press, 2002.
- DUDENEY, Gavin a Nicky HOCKLY. *How to teach english with technology*. Harlow: Pearson Education Limited, 2007. ISBN 978-140-5847-735.
- ELLEY, Warwick B. a Francis MANGUBHAI. The impact of reading on second language learning. *Reading Research Quarterly*. 1983, roč. 19, č. 1, s. 53–67. DOI: 10.2307/747337.
- ELLIS, Rod. *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press, 1986.
- ELLIS, Rod. *Second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press, 1997.
- FENG, Li. *How do adult foreign language learners experience the opportunities presented by computer games as a self-study tool?*. S.l.: Proquest, Umi Dissertatio, 2011.
- GARDNER, Robert C. a W. E. LAMBERT. *Attitudes and motivation in second-language learning*. Rowley: Newbury House, 1972. ISBN 978-912-0660-905.

- GASS, Susan M a Larry SELINKER. *Second language acquisition: an introductory course*. 2nd ed. Mahwah, N.J.: L. Erlbaum Associates, 2001.
- HOLEC, Henri. *Autonomy and foreign language learning*. Oxford: Pergamon, 1981, v, 53 p. ISBN 00-802-5357-1.
- HULSTIJN, Jan H. Mnemonic methods in foreign language vocabulary learning.
- COADY, James a T. HUCKIN. *Second language vocabulary acquisition*. New York: Cambridge University Press, 1997, s. 203–224. ISBN 0-521-56764-5.
- CHAPELLE, Carol. *Computer applications in second language acquisition: foundations for teaching, testing and research*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- JANÍKOVÁ, Věra. *Autonomní učení a lexikální strategie při osvojování cizích jazyků: teoretická východiska, doporučení pro praxi, styly a strategie učení, lexikální strategie v teorii a výzkumu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 210 s. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, sv. č. 106. ISBN 978–802-1044-333.
- KANNO, Kazue. *The acquisition of Japanese as a second language*. John Benjamins Publishing, 1999.
- KLEIN, Wolfgang. *Second language acquisition*. New York: Cambridge University Press, 1986.
- KODA, Keiko. Orthographic knowledge in L2 lexical processing: A cross-linguistic perspective. COADY, James a T. HUCKIN. *Second language vocabulary acquisition*. New York: Cambridge University Press, 1997, s. 35–52. ISBN 0-521-56764-5.
- KONG, Kenneth. A comparison of the linguistic and interactional features of language learning websites and textbooks. *Computer Assisted Language Learning* [online]. 2009, vol. 22, issue 1, s. 31–55 [cit. 2013-11-04]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09588220802613799>
- KRASHEN, Stephen. We acquire vocabulary and spelling by reading: Additional evidence for the input hypothesis. *Modern Language Journal*. 1989, roč. 73, č. 4, s. 440–464. DOI: 10.2307/326879.

- KRASHEN, Stephen a Tracy D. TERELL. *The Natural Approach: Language Acquisition in the Classroom*. Hemel Hempstead: Prentice Hall, 1988.
- KRASHEN, Stephen D. *Principles and practice in second language acquisition*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall International, 1987.
- LAUFER, Batia. The lexical plight in second language reading: Words you don't know, words you think you know and words you can't guess. *Second language vocabulary acquisition*. Ed. James COADY, T. Huckin. New York: Cambridge University Press, 1997, s. 20–34. ISBN 0-521-56764-5.
- LEWIS, Michael. *The lexical approach: the state of ELT and a way forward*. Hove, England: Language Teaching Publications, 1994. ISBN 09-067-1799-X
- LOJOVÁ, Gabriela a Kateřina VLČKOVÁ. *Styly a strategie ve výuce cizích jazyků*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011, 231 s. ISBN 978-80-7367-876-0.
- MACINTYRE, P. D. Language anxiety: a review of the research for language teachers. YOUNG, Dolly J. *Affect in foreign language and second language learning*. Boston: McGraw-Hill, 1999, s. 24–45. ISBN 00-703-8900-4.
- MAGOGWE, Joel Mokuedi a Rhonda OLIVER. The relationship between language learning strategies, proficiency, age and self-efficacy beliefs: A study of language learners in Botswana. *System* [online]. 2007, vol. 35, issue 3, s. 338-352 [cit. 2014-01-30]. DOI: 10.1016/j.system.2007.01.003.
- MAREŠ, Jiří. *Styly učení žáků a studentů*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 239 s. ISBN 80-717-8246-7.
- NAGY, William E., Patricia A. HERMAN a Richard C. ANDERSON. Learning words from context. *Reading Research Quarterly*. 1985, roč. 20, č. 2, s. 233–253. DOI: 10.2307/747758.
- NATION, I. S. P. Vocabulary size, growth, and use. WELTENS. *The Bilingual lexicon*. Ed. R. SCHREUDER, B. WELTENS. Philadelphia: J. Benjamins Pub. Co., 1993, s. 115–134. *Studies in bilingualism*, v. 6. ISBN 9027241082.

NUNAN, D. Does learner strategy training make a difference? *Linguas Modernas*. 1997, č. 24, s. 123–142.

OBRALIĆ, Nudžejma a Azamat AKBAROV. STUDENTS PREFERENCE ON PERCEPTUAL LEARNING STYLE. *Acta Didactica Napocensia*. 2012, roč. 5, č. 3, s. 31–42.

OHTA, Amy Snyder. *Second language acquisition processes in the classroom: learning Japanese*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, 2001.

O'MALLEY, J. Michael a Anna Uhl CHAMOT. *Learning strategies in second language acquisition*. New York: Cambridge University Press, 1990, 260 s. ISBN 05-213-5837-X.

OXFORD, Rebecca L. a Robin C. SCARCELLA. Second language vocabulary learning among adults: State of the art in vocabulary instruction. *System* [online]. 1994, vol. 22, issue 2, s. 231–243 [cit. 2014-04-19]. DOI: 10.1016/0346-251X(94)90059-0.

OXFORD, Rebecca L. *Language learning strategies: what every teacher should know*. New York: Newbury House Publisher, 1990, 342 s. ISBN 00-663-2607-9.

PARIBAKHT, T. Sima a Marjorie WESCHE. Vocabulary enhancement activities and reading for meaning in second language vocabulary acquisition. *Second language vocabulary acquisition*. Ed. James COADY, T. Huckin. New York: Cambridge University Press, 1997, s. 174–200. ISBN 0-521-56764-5.

PASSE, Jeff. *When students choose content: a guide to increasing motivation, autonomy, and achievement*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press, 1996, x, 102 p. ISBN 08-039-6449-8.

SHIELD, Lesley a Agnes KUKULSKA-HULME. Are Language Learning Websites Special? Towards a Research Agenda for Discipline-Specific Usability. *Journal of Educational Multimedia & Hypermedia*. 2006, roč. 15, č. 3, s. 349–369.

SKEHAN, Peter. *Individual differences in second-language learning*. New York, NY: Distributed in the USA by Routledge, Chapman and Hall, 1989.

UNGUREANU, Cristina a Corina Amelia GEORGESCU. Learners' Strategies in Language Learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2012, roč. 46, s. 5000–5004. DOI: 10.1016/j.sbspro.2012.06.375.

Vybrané pojmy ze sociální psychologie [online]. Ed. Martin VACULÍK. Katedra psychologie, Fakulta sociální studií MU, 2006, 26 s. [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/fss/js06/psy108/Vybrane_pojmy_ze_socialni_psychologie.pdf

WARSCHAUER, Mark a Richard KERN. *Network-based language teaching: concepts and practice*. New York: Cambridge University Press, 2000, xii, 240 p. ISBN 05-216-6742-9.

WIDDOWSON, H. *Teaching language as communication*. Oxford: Oxford University Press, 1978, xi, 168 p. ISBN 01-943-7077-1.

WILLIAMS, Marion a Robert L BURDEN. *Psychology for language teachers: a social constructivist approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997, ix, 240 s. ISBN 05-214-9880-5.

WILLIAMS, Marion. Motivation in foreign and second language learning: An interactive perspective. *Educational and Child Psychology*. 1994, roč. 11, č. 2, s. 77–84.

WONG, Lillian L.C. a David NUNAN. The learning styles and strategies of effective language learners. *System* [online]. 2011, vol. 39, issue 2, s. 144–163 [cit. 2014-01-30]. DOI: 10.1016/j.system.2011.05.004.

YOUNG, Dolly J. *Affect in foreign language and second language learning*. Boston: McGraw-Hill, 1999, xiii, 273 p. ISBN 00-703-8900-4.

ZIMMERMAN, Ch. B. *Self-selected Reading and Interactive Vocabulary Instruction: Knowledge and Perceptions of Word Learning Among L2 Learners*. Los Angeles, 1994. Ph.D. diss. University of Southern California.

Odkazy na popisované internetové stránky a aplikace

[Citované 2014-05-01]

-
- 1 <http://www.tofugu.com/>
 - 2 <http://www.alljapaneseallthetime.com/blog/about>
 - 3 <http://lang-8.com/?l=en>
 - 4 <http://tangorin.com/>
 - 5 <http://www.guidetojapanese.org/learn/grammar>
 - 6 <http://ankisrs.net/>
 - 7 <http://www.wtuc.edu.tw/dcc/SILL.htm>
 - 8 <http://forum.koohii.com/>
 - 9 http://www.csse.monash.edu.au/~jwb/japanese.html#links_general
 - 10 <http://www.tofugu.com/2010/04/06/tofugu-100-best-japanese-learning-resources/>
 - 11 <http://japanese.lingualift.com/blog/best-japanese-learning-resources/>
 - 12 <http://nihongo-e-na.com/eng/>
 - 13 <http://gakuu.com/resources/>
 - 14 <http://www.yookoso.com/pages/study.php>
 - 15 <http://www.guidetojapanese.org/learn/resources>
 - 16 <http://www.alexa.com/topsites/countries/JP>
 - 17 http://rtkwiki.koohii.com/wiki/Android_Applications
 - 18 http://rtkwiki.koohii.com/wiki/IPhone_Applications
 - 19 <http://ankisrs.net/>
 - 20 http://learnanylanguage.wikia.com/wiki/Sub2srs_decks
 - 21 <http://forum.koohii.com/viewtopic.php?pid=172886>
 - 22 <http://foosoft.net/pages/yomichan.html>
 - 23 <https://code.google.com/p/fltr/>
 - 24 <http://lwt.sourceforge.net/>
 - 25 <http://blog.thelinguist.com/>
 - 26 <http://www.polarcloud.com/>
 - 27 <https://chrome.google.com/webstore/detail/rikaikun/jipdnfibhldikgcjhfnomkfpcebammhp>
 - 28 <http://www.perapera.org/plugins/>
 - 29 http://www.popjisyo.com/WebHint/Portal_e.aspx
 - 30 <http://www.hiragana.jp/en/>
 - 31 <http://www.rikai.com/perl/Home.pl>
 - 32 <http://addruby.com/>
 - 33 <http://jdictionary.com/parser/>
 - 34 <http://yomoyomo.jp/index.php>
 - 35 http://language.tiu.ac.jp/tools_e.html
 - 36 <http://kanjidict.stc.cx/hiragana.php>
 - 37 <https://addons.mozilla.org/en-US/firefox/addon/characterizer/>
 - 38 <http://kanji.sljfaq.org/draw.html>
 - 39 <http://www.japaneseverbconjugator.com/>
 - 40 <http://kanjidict.stc.cx/japverb3.php>
 - 41 <http://kanjialive.com/2013/04/selecting-a-better-japanese-font-for-windows-web-browsers/>
 - 42 <http://a2k.aill.org/>
 - 43 <http://forum.koohii.com/viewtopic.php?id=11149>
 - 44 http://rtkwiki.koohii.com/wiki/Community_Tools
 - 45 <http://jlptbootcamp.com/2012/02/how-to-type-in-japanese-with-the-microsoft-ime-on-windows/>

46 <http://ime.baidu.jp/type/>
47 <http://www.google.co.jp/intl/ja/ime/>
48 <http://www.freejapanesefont.com/>
49 <http://cooltext.com/Fonts-Unicode-Japanese>
50 <http://opentype.jp/index.html>
51 <https://addons.mozilla.org/en-US/firefox/addon/kitsune-14082/>
52 http://faculty.washington.edu/iwata3/type/typing_contents.html
53 <http://www.tanos.co.uk/jlpt/extras/jwpce/>
54 <http://www.sljfaq.org/afaq/afaq.html>
55 <http://web.archive.org/web/20090206193318/http://www.ak.cradle.titech.ac.jp/Rise/index.htm>
56 <http://ookoch.seesaa.net/>
57 <http://www.unckel.de/kanacards/index-en.html>
58 <http://www.tofugu.com/japanese-resources-old/hiragana42/>
59 <http://www.realkana.com/>
60 <http://www.onlinenihongo.com/>
61 <http://www.learn-hiragana-katakana.com/>
62 <http://japanese-lesson.com/index.html>
63 <http://jplang.tufs.ac.jp/account/login>
64 <http://learn-japanese-basic.blogspot.cz/2010/05/lets-learn-japanese.html>
65 <https://www.youtube.com/user/JapanSocietyNYC>
66 <https://www.youtube.com/user/japanesepod101>
67 <http://www.punipunijapan.com/>
68 <http://www.yynihongo.jp/>
69 <http://www.genkienglish.net/genkijapan/japanese.htm>
70 <http://web-japan.org/kidsweb/language/index.html>
71 http://www.tokorozawa-stm.ed.jp/d_base/nihongo/
72 <http://www.nhk.or.jp/school/>
73 <http://kids.yahoo.co.jp/>
74 <http://www.nekopy.com/index.html>
75 <http://www.kanji.org/kanji/japanese/writing/outline.htm>
76 <http://kanji.koohii.com/>
77 <http://www.yookoso.com/files/KanjiSleuthRadicalList.pdf>
78 <http://nuthatch.com/kanji/demo/radicals.html>
79 <http://www.jpf.org.uk/language/kanjifiles/kanjicard.html>
80 http://www.csse.monash.edu.au/~jwb/henshall_mnem.html
81 <http://www.kanji-a-day.com/>
82 <http://jiten.go-kanken.com/>
83 <http://www.kanken.or.jp/kanken/>
84 <http://kakijun.jp/>
85 <http://kanji.sljfaq.org/kanjivg.html>
86 <http://www.csus.edu/fl/japanese/gahoh/English.html>
87 <http://kanjialive.com/>
88 <http://www.kenkyusha.co.jp/>
89 <http://en.kanjiroushi.net/>
90 <http://www.kanjigames.com/>
91 http://www.ajalt.org/kanmana/index_e.html
92 <http://wwwjdic.com/>
93 <http://rut.org/cgi-bin/j-e/dict>
94 <http://tangorin.com/>

95 <http://jisho.org/>
96 <http://www.alc.co.jp/>
97 http://home.alc.co.jp/db/owa/s_kaydic?ctg_in=4&char_in=a
98 <http://kotobank.jp/>
99 <http://www.weblio.jp/>
100 <http://www.sanseido.net/>
101 <http://dictionary.goo.ne.jp/>
102 <http://trans.glova.jp/index.php>
103 <http://e-words.jp/>
104 <http://www.mizuho-sc.com/english/ebond/translation.html>
105 <http://keizai-nihongo.com/eng/>
106 <http://rnnnews.jp/>
107 <http://hinoki.ryu.titech.ac.jp/natsume/>
108 <http://zokugo-dict.com/>
109 <http://www.kanjinetworks.com/index.cfm>
110 <http://gogen-allguide.com/>
111 <http://mihongo.wordpress.com/>
112 <http://www.ymkn200719.com/kotowaza/index.html>
113 <http://www.gavo.t.u-tokyo.ac.jp/ojad/>
114 <http://hanntaigo.main.jp/>
115 <http://www.shurey.com/countdic/index.html>
116 <http://forum.koohii.com/viewtopic.php?id=7375&p=1>
117 <http://www.tagaini.net/>
118 <http://wakan.manga.cz/>
119 <http://www.kecl.ntt.co.jp/icl/lirg/resources/goitokusei/goi-test.html>
120 <http://www.renshuu.org/>
121 <http://iknow.jp/>
122 <http://www.cooori.com/>
123 <http://www.memrise.com/>
124 <http://www.japan-activator.com/en>
125 <http://japaneseclass.jp/>
126 http://www.learningchocolate.com/?st_lang=ja
127 <http://www.languageguide.org/nihongo/index.jsp>
128 <http://www.voiceblog.jp/onomatopets/>
129 <http://webjapanese.com/blog/archive/archives/category/mrs-onomatopoeias-diary-by-mrs-onomatopoeia>
130 <http://dictionary.goo.ne.jp/onomatopedia/>
131 <http://www.ninjal.ac.jp/archives/Onomatope/index.html>
132 http://webjapanese.com/blog/archive/archives/category/japanese_idiom
133 <http://nihongonavigator.com/>
134 <http://www.neverland.to/kanji/gate.html>
135 <http://mykikitori.com/index.html>
136 <http://www.nhk.or.jp/kokokoza/>
137 <http://newsinslowjapanese.com/>
138 <http://www.kankomie.or.jp/mMukashi/>
139 http://www3.u-toyama.ac.jp/niho/song_e.html
140 <http://rhinospike.com/>
141 <http://koebu.com/>
142 <http://cs.forvo.com/languages/ja/>

143 <https://www.apple.com/itunes/>
144 <http://www.voiceblog.jp/>
145 <http://podcastrank.jp/>
146 <http://forum.koohii.com/viewtopic.php?id=5782>
147 <http://www.sbs.com.au/yourlanguage/japanese/audiohighlights/page/in/english>
148 <http://www.tbsradio.jp/index.html>
149 <http://www.japanesepod101.com/>
150 <http://jclab.wordpress.com/>
151 <http://rtkwiki.koohii.com/wiki/Audiobooks>
152 <http://hukumusume.com/douwa/index.html>
153 <http://www.nhk.or.jp/r1/>
154 <http://www.nhk.or.jp/r2/>
155 <http://www.nhk.or.jp/fm/>
156 <http://www.simulradio.jp/>
157 <http://www.surfmusic.de/country/japan.html>
158 <http://tunein.com/radio/Japan-r101255/>
159 <http://www.aozora.gr.jp/>
160 <http://www.japannewbie.com/2011/02/13/how-to-use-aozora-bunko-to-get-free-japanese-books/>
161 <http://www.gutenberg.org/browse/languages/ja>
162 <http://kotonoha.cc/>
163 http://www.e-hon.jp/ehon_jp/index1.htm
164 <http://bungeikan.jp/domestic/>
165 <http://ja.wikipedia.org/>
166 <http://www.goo.ne.jp/>
167 <http://chiebukuro.yahoo.co.jp/>
168 <http://jp.msn.com/>
169 <http://www.lingq.com/>
170 <http://language.tiu.ac.jp/materials/index.html>
171 <http://chokochoko.wordpress.com/the-great-library/>
172 <http://www.njuku.com/>
173 <http://www.bauddha.net/>
174 <http://www.nippontalk.com/en/>
175 <http://life.ou.edu/stories/>
176 <http://www.geocities.co.jp/HeartLand-Gaien/7211/>
177 <http://www3.nhk.or.jp/news/easy/>
178 <http://www.asahi.com/>
179 <http://mainichi.jp/>
180 <http://www.yomiuri.co.jp/>
181 <http://www3.nhk.or.jp/news/index.html>
182 <http://www.nikkei.com/>
183 <http://www.news24.jp/>
184 <http://www.gwu.edu/~eall/vjg/vjghomepage/vjghome.htm>
185 <http://www.tanos.co.uk/jlpt/skills/listening/situational/>
186 <http://www.jgram.org/>
187 <http://thejapanesepage.com/grammar.htm>
188 <http://www.guidetojapanese.org/learn/grammar>
189 <http://japaneselevelup.com/media-guide/>
190 <http://news.tbs.co.jp/>
191 <http://forum.koohii.com/viewtopic.php?id=11746>

192 <https://www.youtube.com/user/tvasahi>
193 <https://www.youtube.com/user/ANNnewsCH>
194 <https://www.youtube.com/user/NHKonline>
195 <http://www.nicovideo.jp/?header>
196 <http://www.dailymotion.com/>
197 <http://www.veoh.com/>
198 <http://www.animaxtv.co.uk/>
199 <http://www.crunchyroll.co.uk/>
200 <http://www.hulu.com/tv/genres/anime>
201 <http://www.viz.com/>
202 <http://aniplexchannel.com/>
203 <http://www.crunchyroll.com/forumtopic-473940/legal-anime-streaming-and-download-sites>
204 <http://wiki.d-addicts.com/>
205 <http://mydramalist.info/>
206 http://asianwiki.com/Main_Page
207 <http://www.jdorama.com/>
208 <http://www.dramanote.com/article/134558966.html>
209 <http://japanese-transcript.weebly.com/index.html>
210 <http://www.d-addicts.com/forum/subtitles.php#Japanese>
211 <http://animetranscripts.wikispaces.com/>
212 <http://www.nihongonomori.com/>
213 <http://lang-8.com/>
214 <http://livemocha.com/>
215 <http://www.jref.com/forum/>
216 <https://groups.yahoo.com/neo/dir/1600043381>
217 <http://forum.gaijinpot.com/>
218 <http://www.guidetojapanese.org/forum/>
219 <http://forum.koohii.com/>
220 <http://japanese.stackexchange.com/>
221 <http://www.japan-guide.com/local/>
222 <http://www.mylanguageexchange.com/>
223 <https://mixi.jp/>
224 <https://twitter.com/>
225 <https://twitter.com/mikamika59>
226 <https://twitter.com/learnkanji>
227 <http://japanese.about.com/>
228 <http://thejapaneselearner.com/>
229 <http://www.tofugu.com/>
230 <http://japanese.lingualift.com/blog/>
231 <http://www.accessj.com/>
232 <http://japanesestudynow.com/>
233 <http://www.guidetojapanese.org/learn/>
234 <http://chokochoko.wordpress.com/>
235 <http://www.manythings.org/japanese/>
236 <http://www.jref.com/>
237 <http://www.yookoso.com/index.php>
238 <http://www.csse.monash.edu.au/~jwb/japanese.html>
239 <http://www.zonjineko.com/>
240 <http://thejapanesepage.com/>

241 <http://nihonshock.com/>
242 <http://www.coscom.co.jp/index.html>
243 <http://www.japanese-nihongo.com/index.html>
244 <http://mikotoneko.wordpress.com/>
245 <http://www.ajalt.org/english/online/>
246 <http://japaneselevelup.com/about/>
247 <http://imabi.net/>
248 <http://www.japanese-online.com/>
249 <https://www.erin.ne.jp/en/>
250 <http://study.u-biq.org/english.html>
251 <http://hsc.csu.edu.au/japanese/>
252 <http://buna.yorku.ca/japanese/materials.html>
253 <http://ocw.mit.edu/courses/foreign-languages-and-literatures/>
254 <http://www3.nhk.or.jp/lesson/english/learn/list/index.html>
255 http://www.sal.tohoku.ac.jp/nik/aizuchi/index_3.html
256 <http://www.jlpt.jp/e/>
257 <http://jlptstudy.net/>
258 <http://www.tanos.co.uk/jlpt/>
259 http://ngoilaibennhau.net/jatest/index_4.php
260 <https://www.youtube.com/user/nihongoden/videos>
261 <http://www.e-japanese.jp/>
262 <http://kanjiplusapp.com/>
263 <http://www.realkanji.com/>
264 <http://www.kansaiben.com/>
265 http://www.eastudies.org/guide_kansaiben_textbook.html
266 <http://hougen.u-biq.org/>
267 <http://www.tofugu.com/tag/classical-japanese/>
268 <http://kafkafuura.wordpress.com/classical-japanese/>
269 <http://www.classical-japanese.net/>
270 <http://tangorin.com/classical/>
271 <http://kobun.weblio.jp/>
272 <http://www.raku-kobun.com/mondaiall.html>
273 <http://www.jade.dti.ne.jp/~teacher/gakushuujp.htm>
274 <http://www.ajalt.org/rwj/>
275 http://www.bunka.go.jp/kokugo_nihongo/keigo/
276 <http://www.scribd.com/doc/46165206/70-Japanese-Gestures>
277 <http://lov-e.com/RLSArticlesfolder/JBL1.html>
278 <http://www.tofugu.com/guides/japanese-body-language/>
279 <http://www.facemark.jp/>
280 <http://www.origami-club.com/>
281 <http://cookpad.com/>
282 <http://anime-manga.jp/>
283 <http://709709.com/game/tizu.htm>
284 <http://whatjapanthinks.com/>
285 <http://1000thingsaboutjapan.blogspot.cz/>
286 <http://www.dannychoo.com/>
287 <http://www.tokyotimes.org/>
288 <http://www.jnto.go.jp/eng/indepth/cultural/experience/index.html>
289 <http://www.jnto.go.jp/eng/>

290 <http://www.tsubamesanjo-jc.or.jp/kodomo/index.htm>
291 <http://www.japanalyst.com/>
292 <http://www.japanbloglist.com/>
293 <http://thisjapaneselife.org/>
294 <http://japangasm.wordpress.com/>
295 <http://gakuran.com/>
296 <http://www.japannewbie.com/>
297 <http://japaneseruleof7.com/>
298 <http://www.spoon-tamago.com/>
299 <http://www.japansubculture.com/>
300 <http://shisaku.blogspot.cz/>
301 <http://www.justhungry.com/>
302 <http://neojaponisme.com/>
303 <http://ameblo.jp/>
304 <http://blog.seesaa.jp/>
305 <http://pumimaru.cocolog-nifty.com/blog/>
306 <http://nihongodaybyday.blogspot.cz/>
307 <http://maggiesensei.com/>
308 <http://www.alljapaneseallthetime.com/>
309 <http://www.nihongojouzu.com/>
310 <http://nihongosticks.blogspot.cz/>